

รายงานการพิจารณาคำศึกษา
เรื่อง

การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน
(Work Integrated Learning : WIL)

สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบบทวิภาคี

ของคณะกรรมการจัดการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน

(Work Integrated Learning : WIL)

สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี

ของ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

นายตวง อันทะไชย
ประธานคณะกรรมการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นางกอบกุล อภากร ณ อยุธยา
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

พลเอก ประสาท สุขเกษตร
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นายอน กาจกระโทก
เลขานุการคณะกรรมการ

นายเจลา พวงมาลัย
โฆษกคณะกรรมการ

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก อู๊ด เบื้องบน
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายวีระศักดิ์ ฟุตระกูล
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายณรงค์ อ่อนสอาด
กรรมาธิการ

นายพิศาล มาณวพัฒน์
กรรมาธิการ

พลเอก สลีน ทองภักดี
กรรมาธิการ

นางสนิ จีงวิโรจน์
กรรมาธิการ

นายเฉลิมชัย เพ็องคอน
กรรมาธิการ

นายทรงเดช เสมอคำ
กรรมาธิการ

รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร
กรรมาธิการ

นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์
กรรมาธิการ

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ที่ สว (กมธ ๓) ๐๐๑๙/(ร ๒๘)

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน

(Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิเคราะห์ข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางกอบกุล อาภากร ณ อยุธยา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายอน กาจกระโทก	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลา พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พันตำรวจตรี ียงยุทธ สารสมบัติ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พลเอก อู๊ด เป็องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายวีระศักดิ์ พุทธระกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายกูรติสส์ จันทร์ศรีชวาลา	กรรมการ
๑๒. นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	กรรมการ
๑๓. นายณรงค์ อ่อนสอาด	กรรมการ
๑๔. นายพิศาล มาณวพัฒน์	กรรมการ
๑๕. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมการ
๑๖. นางสุนี จึงวิโรจน์	กรรมการ

อนึ่ง เมื่อวันที่...

อนึ่ง เมื่อวันพุธที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ นายกุลดิษฐ์ จันทร์ศรีชวาลา ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการศึกษา และในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้ง นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน เป็นกรรมการสามัญ ในคณะกรรมการการศึกษา แทนตำแหน่งที่ว่าง และมีมติตั้งกรรมการสามัญในคณะกรรมการการศึกษาเพิ่ม ๓ ตำแหน่ง ได้แก่

๑. นายทรงเดช เสมอคำ
๒. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร
๓. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์

ต่อมา เมื่อวันจันทร์ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๓ นายชาญวิทย์ ผลชีวิน ได้ขอลาออกจากการเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการศึกษา จึงส่งผลให้ปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางกอบกุล อภากร ณ อยุธยา	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. พลเอก ประสาท สุขเกษตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายออน กาจกระโทก	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายเฉลิม พวงมาลัย	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พลเอก อู๊ด เบื้องบน	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายวีระศักดิ์ พุทธะกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายณรงค์ อ่อนสะอาด	กรรมการ
๑๒. นายพิศาล มาณวพัฒน์	กรรมการ
๑๓. พลเอก สสิน ทองภักดี	กรรมการ
๑๔. นางสุนี จึงวิโรจน์	กรรมการ
๑๕. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมการ
๑๖. นายทรงเดช เสมอคำ	กรรมการ
๑๗. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	กรรมการ
๑๘. นายณรงค์ สหเมธาพัฒน์	กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา เรื่อง การจัดการศึกษาโดยบูรณาการ การเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบ ทวิภาคี เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับ การประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุม วุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) ตวง อันทะไชย

(นายตวง อันทะไชย)

ประธานคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางอำพรณนี ปินตาวงศ์)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการศึกษา

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการศึกษา
สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๗ - ๘
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๑๘

นพรินทร์ พิมพ์
อำพรณนี/เจตจำนงค์ ทาน

รายงานการพิจารณาศึกษา

เรื่อง

การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL)

สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี

ของคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภาครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๙) ซึ่งคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภาเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิเคราะห์ข้อเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบของชาติแต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงศึกษาธิการให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชาชน โดยคำนึงถึงความเป็นมาตรฐาน เป็นธรรมและทั่วถึงเน้นความเป็นเลิศทางปัญญา วินัย คุณธรรม จริยธรรม จิตสาธารณะ ความเป็นไทยบนพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พิจารณาศึกษา ติดตามเสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี” และได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้ตั้งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาตามคำสั่งที่ ๑๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายทรงเดช เสมอคำ	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายวีระศักดิ์ วงษ์สมบัติ	อนุกรรมการ
๔. นายพันธุ์ศักดิ์ โรจนากาศ	อนุกรรมการ
๕. นายบุญเกียรติ การะเวกพันธุ์	อนุกรรมการ
๖. นายสัมพันธ์ เย็นสำราญ	อนุกรรมการ
๗. นางสาวชมพูนุช บัวบังศรี	อนุกรรมการ
๘. นายเฉลิมกิตต์ กวินทร์วัฒน์	อนุกรรมการ
๙. นายสถิต สำราญสุข	อนุกรรมการ
๑๐. นายคม แร่งสูงเนิน	อนุกรรมการ
๑๑. นางอร่ามศรี อาภาอตุล	อนุกรรมการและเลขานุการ

๑๒. นายนพรินทร์ ไทยถาวร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๓. นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายวีระศักดิ์ พุตระกูล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นายฉลา พวงมาลัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. รองศาสตราจารย์เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. ผู้ช่วยศาสตราจารย์โยธิน ศรีโสภากา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. รองศาสตราจารย์จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นายเศรษฐศิษฐ์ ญวงศรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. นายธเนศ เสงี่ยมศักดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๒. นางณัทภัตสร สนั่นไหว	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๓. นายวรรณมงคล ศิลาประเสริฐ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

โดยให้คณะอนุกรรมการนี้มีอำนาจหน้าที่

๑. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๒. ศึกษาและติดตามการดำเนินนโยบาย งบประมาณ แนวทางและกระบวนการในการส่งเสริมการสนับสนุน การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการอาชีวศึกษา และการพัฒนาอาชีวศึกษา ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๓. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายด้านการอาชีวศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดจากการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

๔. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการการศึกษามอบหมาย เพื่อนำผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ต่อไป

๒. วิธีการพิจารณาศึกษา

๒.๑ การประชุม

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง การเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ต่าง ๆ และการสะท้อนปัญหาจากผู้ที่เกี่ยวข้อง อนุกรรมการเชิญเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น ดังนั้น จึงได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาในประเด็นดังกล่าว รวม ๑๒ ครั้ง ดังนี้

- การประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๒ วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒
- การประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๒ วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒
- การประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๖๒ วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒
- การประชุม ครั้งที่ ๖/๒๕๖๒ วันพฤหัสบดีที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๒
- การประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๓
- การประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓
- การประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

(ค)

- การประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
- การประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
- การประชุม ครั้งที่ ๖/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๓
- การประชุม ครั้งที่ ๗/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๓
- การประชุม ครั้งที่ ๘/๒๕๖๓ วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓

๒.๒ การเดินทางไปศึกษาดูงาน

- ๑) การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระบบบูรณาการตามแนวศาสตร์พระราชา และอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา และวิทยาลัยเทคนิคสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒
- ๒) การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ณ กาญจนภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง จังหวัดนครปฐม เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๒
- ๓) การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระบบบูรณาการตามแนวศาสตร์พระราชา และอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ณ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี และวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓

๒.๓ การพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติ/กฎหมาย

- ๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐
- ๒) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑
- ๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗
- ๔) พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๓๗) พ.ศ. ๒๕๔๘
- ๕) ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- ๖) ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการให้ความเห็นชอบรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน
- ๗) ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง กำหนดรายการค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน

ข้อบังคับ/นโยบาย/ยุทธศาสตร์

- ๑) ข้อบังคับวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๒) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐.

- ๓) ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา
ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)
- ๔) แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูป
การศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- ๕) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒
ณ หอประชุมใหญ่ บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน)
- ๖) นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓
(โดยนายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การจัดการศึกษาโดยบูรณาการ
การเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบ
ทวิภาคี” โดยคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาขอบหมายให้คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาพิจารณา
ศึกษา โดยแบ่งออกเป็น ๔ บท ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ สถานการณ์ และความร่วมมือในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

คณะกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การจัดการ
การศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับ
อาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี” ซึ่งคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำเสร็จ
เรียบร้อยแล้ว ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาดังกล่าวพร้อม
ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้วุฒิสภาได้โปรดพิจารณา
หากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะของ
คณะกรรมการฯ แล้ว ขอให้โปรดแจ้งไปยังรัฐบาล คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อ
พิจารณาดำเนินการตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายอนัน กาจกระโทก)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ได้พิจารณา ศึกษาวิเคราะห์ประเด็นการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL)) สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี เป็นการพิจารณาศึกษาโดยการวิเคราะห์ สถานการณ์ปัจจุบัน แนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดจากการจัดการการเรียนการสอน การบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) หรือระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในเรื่องหลักสูตร กฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ สิทธิประโยชน์ ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้ง การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา โดยที่คณะอนุกรรมการได้ เดินทางลงพื้นที่เพื่อรับทราบสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาต่าง ๆ รวมทั้ง ได้รับฟังข้อมูลและความเห็นจากตัวแทนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผู้แทนจากสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผลกระทบต่อกระบวนการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

๑) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๘ ถึง มาตรา ๑๑ และ มาตรา ๕๑ ถึง มาตรา ๕๔ ได้กำหนดรายละเอียดในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้ในกำกับ ติดตาม และตรวจสอบ การปฏิบัติงานของ สถานศึกษาในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้เป็นไปตามข้อกำหนดแต่ในข้อเท็จจริงพบว่า สถานศึกษาอาชีวศึกษาจำนวนมากไม่สามารถดำเนินการตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทำให้ผู้เรียนในระบบทวิภาคี มีจำนวนน้อยกว่านโยบายที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดและวางเป้าหมายไว้

๒) สถานศึกษาอาชีวศึกษา มีการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาในระบบ ทวิภาคี มีจำนวนน้อยกว่านโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหาที่พบคือ นักศึกษา และผู้ปกครอง ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จึงไม่สนับสนุนให้นักศึกษา เข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการร่วมกับการเรียนในสถานศึกษา

๓) สถานประกอบการที่เข้าร่วมในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีจำนวน ไม่เพียงพอที่จะรองรับกับจำนวนนักศึกษาในระบบทวิภาคี ขาดความเข้าใจในการศึกษาระบบทวิภาคี ว่ามีความแตกต่างจากการฝึกงานอย่างไร และสถานประกอบการส่วนหนึ่งยังมีความรู้สึกว่าการรับ นักศึกษาเข้ามาฝึกปฏิบัติในระบบทวิภาคี เป็นภาระที่เพิ่มขึ้น โดยไม่ได้รับผลตอบแทน

๔) หลักสูตรอาชีวศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง ทางเทคโนโลยีและสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน ทำให้นักศึกษามีความรู้ไม่เพียงพอ และมีสมรรถนะ ทางวิชาชีพในการเข้าปฏิบัติงานไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการและภาคแรงงาน

๕) ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สาเหตุเกิดจากการที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไม่มีกฎหมายในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการเฉพาะ แต่ใช้กฎหมายของกรมพัฒนา ฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน โดยอนุโลม ซึ่งหลักการ และหลักเกณฑ์บางอย่างที่กำหนดไว้นั้นก็ไม่

สามารถปรับใช้กับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้ ทำให้สถานประกอบการที่รับนักศึกษาในระบบทวิภาคีเข้าไปฝึกปฏิบัติงานนั้น ไม่ได้รับประโยชน์ในทางภาษีที่มีแรงจูงใจมากพอในการเข้าร่วมจัดการศึกษากับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในส่วนของนักศึกษานั้นค่าตอบแทนระหว่างปฏิบัติงานของนักศึกษาในระบบทวิภาคี สถานประกอบการแต่ละแห่งก็จ่ายค่าตอบแทนในระหว่างปฏิบัติงานในอัตราที่แตกต่างกัน หรือบางแห่งก็ไม่มีจ่ายค่าตอบแทน

เพื่อให้การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานสำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาแรงงานของประเทศ ในการเตรียมคนเพื่อเข้าสู่โลกของงาน ให้ความรู้ สมรรถนะ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติที่จะนำไปสู่ความเป็นพลเมืองที่สามารถสร้างผลผลิต มีความรับผิดชอบ และยอมรับศักดิ์ศรีของการทำงาน อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่ยั่งยืน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอาชีวศึกษาในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน จึงมีข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑) การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีได้ถูกกำหนดไว้ใน “ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)” คือ ยกย่องคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน เพื่อเตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของ การตั้งรับและเชิงรุก ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล แต่จากสรุปรายงานจำนวนผู้เรียนระบบปกติและทวิภาคี จำแนกตามระดับ พบว่ามีจำนวนผู้เรียนในระบบปกติกับระบบทวิภาคี ในระดับ ปวช. ๓ ที่ร้อยละ ๘๘.๕๗/๑๑.๔๓ และระดับ ปวส. ๒ ที่ร้อยละ ๖๓.๕/๓๖.๕ แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในทั้งสองระดับการศึกษามีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ ๕๐ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องกำหนดนโยบายให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และเร่งรัดการจัดอาชีวศึกษาด้านความร่วมมือ ผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน และ ต้องมีแผนการในการเร่งรัดติดตามการดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาต่อไป

๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีนโยบายในการส่งเสริมให้ดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรทวิภาคี ให้สอดคล้องกับขนาดและความสามารถของสถานประกอบการ โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ SME ภายใต้ความร่วมมือกับสถานประกอบการ แต่พบว่าหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีจำนวนไม่มากที่สอดคล้องกับขนาดและความสามารถของสถานประกอบการรองรับ ส่วนใหญ่เป็นการนำหลักสูตรปกติมาปรับ ในส่วนของวิชาชีพเลือก ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาทวิภาคีเป็นการเฉพาะ บางหลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ควรมีการยกเลิกและจัดทำหลักสูตรใหม่ ๆ ที่เป็นไปตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน

๓) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีโครงการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาระดับจังหวัด และโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการฝึกงานและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แต่จากการศึกษาพบว่า สถานประกอบการที่เข้าร่วมการจัดการศึกษาระบบทวิภาคียังมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับ

จำนวนนักศึกษาแต่ละหลักสูตร อีกทั้งบางสาขาสถานประกอบการที่ตรงกับลักษณะวิชาชีพในหลักสูตร มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา การแก้ปัญหาโดยการหาสถานที่ปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกับวิชาชีพเพื่อให้ นักศึกษาเข้าทำงานแทน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องให้ความสำคัญในการ ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการ ให้มีความเข้มแข็งในทุกด้าน

๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ยังดำเนินการได้ไม่ครบทุก หลักสูตร สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจาก ผู้ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ยังมีความเข้าใจ ในการจัดการศึกษาในระบบนี้แตกต่างกัน ทำให้มีผลกระทบกับนักศึกษาที่ศึกษาในระบบนี้ที่ไม่ได้รับการ ยอมรับ ส่งผลต่อจำนวนนักศึกษาที่มีจำนวนน้อยกว่านักศึกษาระบบปกติ ดังนั้น สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบาย และแนวทางการจัดการศึกษาโดยบูรณาการ การเรียนรู้กับการทำงาน ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางการดำเนินการ ให้เป็นไป ตามมาตรฐานเดียวกันทุกแห่ง

๕) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้คำจำกัดความของการศึกษาระบบ ทวิภาคีไว้ว่า “เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา กับ สถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล...” สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีแนวทางให้สถานศึกษา ในการให้ความช่วยเหลือสถานประกอบการเกี่ยวกับข้อกำหนดทางกฎหมาย ตลอดจนกฎ ระเบียบ ของหน่วยงานภาครัฐ เอกสารข้อมูลที่ใช้ประกอบในการยื่นขอลดหย่อนภาษี โดยจัดให้มีการประชุมกลุ่ม สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อชี้แจงข้อมูลและรายละเอียดด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และ นำปัญหาจากการประชุมมาแก้ไขและพัฒนาปรับปรุงระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๖) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรเร่งจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษาระบบทวิภาคี และระบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานทุกรูปแบบ ที่อาชีวศึกษาดำเนินการอยู่ออกมาเป็นการเฉพาะ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ลดความซ้ำซ้อนการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นเหมือน การดำเนินการที่ผ่านมา

๗) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรส่งเสริมให้มีคณะกรรมการร่วมภาครัฐ และเอกชน (กรอ.อศ.) ของสถาบันอาชีวศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นกลไกให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการอาชีวศึกษา กับสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีหน้าที่ในการกำหนด นโยบายการจัดการศึกษา โดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เช่น การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นไปตามความต้องการกำลังคนในแต่ละสาขาอาชีพของแต่ละ จังหวัด การกำหนดค่าตอบแทนของนักศึกษาในขณะฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการในการจัด การศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้อง กับความต้องการของแต่ละจังหวัด และภูมิภาคนั้น ๆ ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้วย

๘) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐานอาชีพ ที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) มีการรับรองแล้ว ในการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาควรต้อง นำสมรรถนะในแต่ละอาชีพมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะตามที่กลุ่ม

อาชีพต้องการ และในบางหลักสูตรควรต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับวิถีของชุมชนและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยหลักสูตรดังกล่าวจะต้องช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถปรับและประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจรายย่อย (SME) ได้

๙) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลกำลังคนอาชีวศึกษา (V-Cop) เพื่อเก็บข้อมูลความต้องการแรงงานทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อวางแผนในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อการผลิตกำลังคนทางด้านอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคประกอบการ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน ทั้งในระดับสำนักงาน และในทุกสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในทุกด้าน

คำนำ

สถานการณ์โลกและกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงในช่วงปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการแข่งขัน ในเรื่องต่าง ๆ รอบด้าน ทั้งระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง แม้กระทั่งในระบบแรงงาน ที่สถานประกอบการล้วนต้องการแรงงานที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะทางวิชาชีพเฉพาะด้าน และต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเชิงปฏิบัติ เพื่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ องค์กร และสถานประกอบการเพื่อแข่งขันให้ได้เปรียบในเชิงธุรกิจที่ดำเนินอยู่ ดังนั้น การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาย่อมต้องตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานอย่างเข้มข้นและเหมาะสมกับบริบทดังกล่าว

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บัญญัติให้มีการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ในมาตรา ๘ เป็นตัวบ่งชี้ที่ให้ความสำคัญ และความมุ่งมั่นให้มีการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองต่อบริบทความต้องการแรงงานด้านอาชีวศึกษา ดังนั้น คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จึงได้มีการศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นการจัดการศึกษา โดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน แนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) หรือระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในเรื่องหลักสูตร กฎหมาย กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ และการสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาระบบดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งได้สาระสำคัญซึ่งเป็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี ที่เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน

ขอขอบคุณอนุกรรมการและที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการที่ได้ให้เสียสละเวลาและความร่วมมือในการดำเนินการ จนบรรลุผลสำเร็จและได้ข้อเสนอแนะและแนวคิดในมุมมองต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษานี้ ขอขอบคุณฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษาที่มุ่งมั่น ตั้งใจ พยายามและมีความอุตสาหะเป็นที่ตั้งอันส่งผลให้การจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษานี้บรรลุผลสำเร็จอย่างดียิ่ง

(รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร)
ประธานคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา
ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑) - (๔)
คำนำ	(๕)
สารบัญ	(๖) - (๗)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๔
๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา	๕
๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา	๕
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
๑.๖ คำอธิบายคำย่อและนิยามศัพท์เฉพาะ	๖
บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	๙
๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐	๙
๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา	๑๑
๒.๓ นโยบายของรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี)	๑๘
๒.๔ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ)	๒๐
๒.๕ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑	๒๑
๒.๖ ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๙)	๒๕
๒.๗ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗	๒๙
๒.๘ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๓๗) พ.ศ. ๒๕๔๘	๒๙
๒.๙ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	๓๐
๒.๑๐ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขในการให้ความเห็นชอบรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน	๓๓
๒.๑๑ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง กำหนดรายการ ค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน	๓๓
บทที่ ๓ สถานการณ์ และความร่วมมือในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	๓๕
๓.๑ สถานการณ์ และสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของไทย	๓๕
๓.๒ การจัดการอาชีวศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานของต่างประเทศ	๔๔
๓.๓ ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการศึกษา	๔๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๔ ข้อกฎหมายและสิทธิประโยชน์สำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา	๕๑
๓.๕ การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL)	๕๔
๓.๖ รูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา	๖๐
บทที่ ๔ สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อเสนอแนะ	๖๓
๔.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา	๖๓
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๖๔
บรรณานุกรม	๖๗

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

บริบทจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนแปลงในช่วงปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในเรื่องต่าง ๆ รอบด้าน ทั้งระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ แม้กระทั่งในระบบแรงงาน ที่สถานประกอบการต่างต้องการแรงงานที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะทางวิชาชีพเฉพาะด้าน ความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถดังกล่าวก็เพื่อการสร้างโอกาสด้านต่าง ๆ ทั้งโอกาสในระบบการผลิตของภาคอุตสาหกรรม โอกาสในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ก็เพื่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันของหน่วยงานหรือองค์กรในการแข่งขันชิงความได้เปรียบในเชิงธุรกิจที่ดำเนินอยู่ ดังนั้นการจัดการศึกษาก็ต้องตอบโจทย์ต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในช่วงปัจจุบันอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวมด้วย ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน โดยเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และกำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) ต่อยอดอดีต (๒) ปรับปัจจุบัน และ (๓) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ที่ให้ความสำคัญในการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อนการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี และการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาได้กำหนดเป้าหมายไว้ ๗ ประเด็น คือ (๑) ระบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (๒) การพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน (๓) การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (๔) กลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู อาจารย์ (๕) การจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ (๖) การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และ (๗) การศึกษาและการเรียนรู้ด้วยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้บัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีไว้ในมาตรา ๘ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้จัดได้

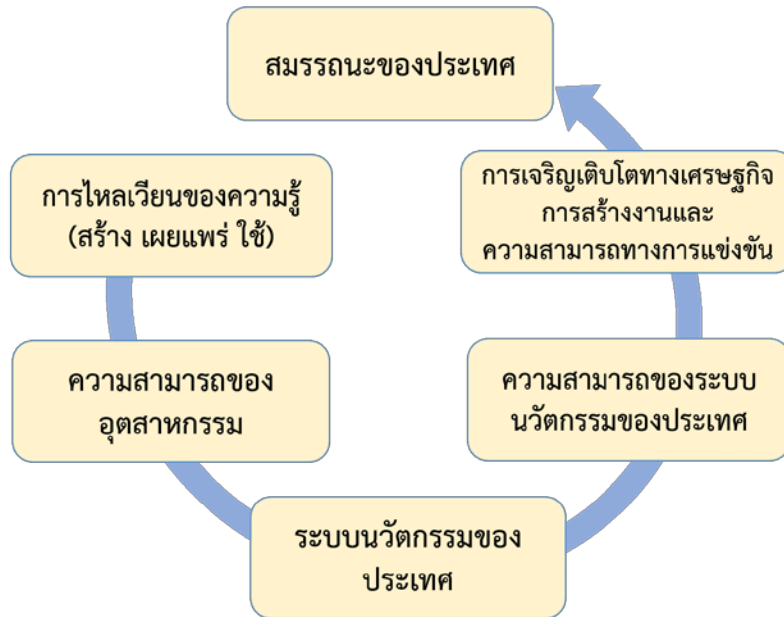
โดยรูปแบบ (๓) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ

เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือ การบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work-integrated Learning : WiL) ในรูปแบบโรงเรียนในโรงงาน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานและภาคประกอบการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานที่ดำเนินนโยบาย คือ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและขับเคลื่อน อาทิ สภาหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และที่สำคัญคือภาคประกอบการ ทั้งในส่วนของสถานประกอบการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง รวมไปถึงกลุ่มธุรกิจ SME ในการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการนั้น เป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษา ในรูปแบบ WiL ก็เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ผ่านการผลิตและพัฒนากำลังคนทางเทคนิคและเทคโนโลยี (ปวช. ปวส. และ ป.ตรี) ที่มีทักษะความรู้ ความสามารถและสมรรถนะตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและสถานประกอบการอย่างแท้จริง และที่สำคัญก็เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สอดคล้อง (mismatch) ด้านกำลังคนระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคการศึกษา โดยที่ทุกฝ่ายโดยเฉพาะ “กำลังคน” ที่เข้าร่วมจัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าวจะได้ประโยชน์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางหลักในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศที่มีความ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” จำเป็นต้องอาศัยฐานความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการสร้างมูลค่า คุณค่า ในทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับโลก และการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจฐานเทคโนโลยีและเศรษฐกิจฐานความรู้ ทำให้ประเทศไทยต้องยกระดับเพิ่มสมรรถนะของประเทศ ซึ่งการวัดสมรรถนะความสามารถในการแข่งขันของประเทศวัดได้จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ รวมถึงการสร้างงานและความสามารถทางการแข่งขัน ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากเงื่อนไขที่มี ๕ องค์ประกอบ คือ ๑) เศรษฐศาสตร์มหภาคและการกำกับ ๒) ระบบการศึกษาและการฝึกอบรม ๓) โครงสร้างพื้นฐานการสื่อสารคมนาคม ๔) เงื่อนไขการตลาดผลิตภัณฑ์ และ ๕) เงื่อนไขการตลาด นอกเหนือจากปัจจัยและเงื่อนไขข้างต้นแล้ว ยังมีปัจจัยที่สำคัญอื่น คือ ความสามารถของระบบนวัตกรรมของประเทศ ซึ่งมีผลมาจากระบบนวัตกรรมของประเทศที่สัมพันธ์โดยตรงกับการสร้างความรู้ การเผยแพร่ความรู้และการใช้ความรู้ การไหลเวียนของความรู้ (สร้าง เผยแพร่ ใช้) ที่เกิดขึ้นในระบบวิทยาศาสตร์ หรือองค์วิจัยอื่น ๆ (ความรู้ทางทฤษฎี) และที่สำคัญที่สุดคือ ในบริษัทหรือสถานประกอบการและเครือข่ายของบริษัทหรือสถานประกอบการ (ความรู้ทางปฏิบัติ) การเพิ่มความรู้

ในอุตสาหกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มความสามารถระบบนวัตกรรมของประเทศ การเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงได้ดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ ความเชื่อมโยงสมรรถนะของประเทศกับการเพิ่มความรู้ในอุตสาหกรรม

ที่มา : โครงการ WIL โรงเรียนในโรงงาน สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ

ในขณะที่กระบวนการการสร้างความรู้ การเผยแพร่ความรู้และการใช้ความรู้ การไหลเวียนของความรู้ (สร้าง เผยแพร่ ใช้) ในภาคอุตสาหกรรมนั้นจำเป็นต้องพัฒนาขึ้นและทำให้สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาบุคลากรด้านวิจัย และนวัตกรรมในองค์กรอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ในระดับการผลิต (manufacturing and mass production) ต้องการกระบวนการที่นำไปสู่ Productivity สูง Cost ต่ำ และ Delivery ตรงเวลา แต่ปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมประสบปัญหาการขาดแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานที่มีความรู้และมีสมรรถนะ และสามารถพัฒนาได้สู่เทคโนโลยีระดับสูง ในระดับ Expert Function ที่เป็นการวิจัยและนวัตกรรมซึ่งเป็นจุดรวมของความเชี่ยวชาญในกิจกรรมหลัก ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบ การทดสอบ การผลิต แต่ขาดสิ่งที่จะทำให้ Expert Function ต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพได้ คือ บุคลากรวิจัยและนวัตกรรม และกระบวนการทำงานร่วมกัน (Process) การหมุนเวียนคนและความรู้อย่างเป็นระบบ (rolling system) โดยเฉพาะระดับการผลิต กับระดับ Expert Function การแก้ปัญหาดังกล่าวจะนั้น ถือเป็นเรื่องใหม่ของประเทศ ไทยและมีความท้าทายสูง จึงต้องการกลไกสนับสนุน และผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ด้านอุตสาหกรรมเป็นอย่างมากมาบริหารจัดการ ทั้งด้านการจัดหาคนทำงานจากผู้มีประสบการณ์ทำงานสูงในภาคอุตสาหกรรมที่มีความเข้าใจ core business ของสถานประกอบการ ความเข้าใจในการแข่งขันตามกลไกตลาดของอุตสาหกรรม เพื่อผลิตกำลังคนทางวิจัยและนวัตกรรม (ป.โท) ผ่านกระบวนการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ การถอดบทเรียน การสะสมความรู้ การเผยแพร่ความรู้และการใช้ความรู้ การไหลเวียนของความรู้ (ไม่ใช่ความลับ) ในสถานประกอบการ เพื่อนำไปสู่ผลงานวิจัยและการใช้นวัตกรรมของภาคอุตสาหกรรม กลไกดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็น

ระบบควบคุมกับการพัฒนากำลังคนทางเทคนิคและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพสูง (ปวช. ปวส. และ ป.ตรี) โดยจัดบูรณาการการศึกษากับการทำงาน และมีการดูแลบุคลากรดังกล่าวให้ได้รับความรู้และผลตอบแทน มีการประสานงานจัดการโครงการที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการและสถานศึกษา รวมทั้งมีตัวกลางที่มีความคล่องตัวสูงมาดำเนินการ รวมทั้งมีความสามารถในการแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน และสามารถขยายตัวไปยังอุตสาหกรรมอื่นได้ในวงกว้าง ภายใต้กรอบและเป้าหมายเพื่อสร้างระบบการทำงานที่เป็นมาตรฐาน ที่มีวงรอบการทำงานที่ชัดเจน สามารถตั้งเป้าหมาย QCDS (Quality Cost Delivery and Standard) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมในภาพรวมได้ ซึ่งจะเป็พื้นฐานความรู้สำคัญที่จะนำไปสู่การยกระดับเป็นองค์กรนวัตกรรม ที่สามารถสร้างนวัตกรรมได้อย่างสม่ำเสมอ และอย่างยั่งยืน

คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้จัดทำรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางในการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ เรื่อง เงื่อนไขหลักของความสำเร็จในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดยที่ประชุมสถานีบัญญัติแห่งชาติ ในขณะนั้น ได้นำส่งรายงานการพิจารณาศึกษา พร้อมข้อสังเกต และข้อเสนอแนะไปยังรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการพิจารณา วางแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหา แต่ถึงปัจจุบันการดำเนินการต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไม่ได้มีความคืบหน้าแต่อย่างใด ปัญหาที่เกิดขึ้นยังไม่ได้รับการแก้ไขและยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาอาชีวศึกษา หลายแห่งมาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อเป็นการสานต่อและขับเคลื่อนกระบวนการต่าง ๆ อันนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาการอาชีวศึกษา ในส่วนของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือ การบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) ในรูปแบบโรงเรียนในโรงงาน ให้มีความต่อเนื่อง คณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา จึงเห็นสมควรที่จะต้องมีการศึกษา ทบทวน วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษาโดยเน้นรูปแบบทวิภาคี รวมทั้งการจัดทำข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอต่อรัฐบาลและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการนำข้อเสนอต่าง ๆ ไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เกิดประสิทธิภาพส่งผลต่อการพัฒนากำลังคนของประเทศ ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน แนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) หรือระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในเรื่องหลักสูตร กฎหมาย กฎระเบียบ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการ รวมถึงการประชาสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการทำความเข้าใจและนโยบายในการสนับสนุนการจัดการศึกษาการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work-Integrated Learning : WIL) หรือระบบอาชีวศึกษาทวิภาคี รวมทั้งการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการบูรณาการความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาผ่านการจัดการศึกษาการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง และสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา

๑.๒.๔ เพื่อหาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการกำหนดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และการนำนโยบายไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๒.๕ นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาศึกษา สรุปผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพร้อมจัดทำความเห็น ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ และยกร่างเพื่อจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อเสนอต่อวุฒิสภา และหน่วยงานทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๑.๓ ขอบเขตของการศึกษา

ในการพิจารณาศึกษา เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษาโดยเน้นรูปแบบทวิภาคีครั้งนี้เป็นการพิจารณาศึกษาแนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากความร่วมมือในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) ทั้งในเรื่อง หลักสูตร กฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการ การประชาสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง แนวนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา แนวทางในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาระบบดังกล่าว การแสวงหาแนวทางในการบูรณาการความร่วมมือ ในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ให้มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของภาคประกอบการ เพื่อเตรียมบุคลากรบุคลากรด้านอาชีวศึกษาเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศในภาพรวม

๑.๔ วิธีการดำเนินการศึกษา

๑.๔.๑ ศึกษาเอกสารเผยแพร่และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๒ ศึกษาเอกสารงานวิจัย บทความ กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรายงานการพิจารณาศึกษาในเรื่องที่สอดคล้องกัน

๑.๔.๓ ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่าง ๆ

๑.๔.๔ เชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อนำเสนอข้อมูลเอกสาร และให้ความเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๕ การศึกษาดูงาน และประชุมร่วมกันโดยการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล เอกสารเพิ่มเติม และให้ความเห็นในประเด็นที่พิจารณาการศึกษา

๑.๔.๖ นำข้อมูลทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประมวลผล และสรุป ประเด็นความเห็นในส่วนต่าง ๆ พร้อมดำเนินการจัดทำและยกร่างรายงานการพิจารณาศึกษา เพื่อเสนอ ต่อคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ คณะกรรมการได้รับทราบสภาพปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งแนวทางการแก้ไข ปัญหา เพื่อนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์และแนวทางอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการบูรณาการการเรียนรู้ กับการทำงาน (WIL : Work Integrated Learning) สำหรับอาชีวศึกษาโดยเน้นรูปแบบทวิภาคี กับหน่วยงานต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จได้

๑.๕.๒ ผลจากการศึกษาสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการกำหนด นโยบายในการสนับสนุนและการนำนโยบายไปปฏิบัติ พร้อมแสวงหามาตรการในการขับเคลื่อนการจัด การศึกษารูปแบบดังกล่าว เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้การอาชีวศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

๑.๕.๓ ได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการขยายผลและความร่วมมือในการจัด การศึกษาการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL : Work Integrated Learning) สำหรับ อาชีวศึกษาโดยเน้นรูปแบบทวิภาคี โดยการสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการเข้าร่วมจัดการศึกษา เพิ่มมากขึ้นอันนำไปสู่การกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษารูปแบบดังกล่าวให้มีความยั่งยืนต่อไป

๑.๖ คำอธิบายคำย่อและนิยามศัพท์เฉพาะ

สอศ.	หมายถึง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
WIL	หมายถึง Work Integrated Learning คือ การจัดการศึกษาใน ลักษณะการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานพร้อมกัน ซึ่งเป็นการศึกษาที่ผู้เรียนต้องเรียน ภาคทฤษฎีในสถานศึกษา และต้องฝึกภาคปฏิบัติ ในสถานประกอบการพร้อมกันไป ตามสาขาวิชานั้น ๆ
ทวิภาคี	หมายถึง Dual Vocational Training คือ การจัดการศึกษาวิชาชีพ ในรูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับ สถาน ประกอบการ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เข้าฝึก อาชีพ ในสถานประกอบการ เหมือนเป็นพนักงาน ได้รับ ค่าเบี้ยเลี้ยง และ สวัสดิการอื่นๆ ตามข้อตกลง โดย สถานศึกษา จะรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน ใน รายวิชาสามัญ รายวิชาชีพพื้นฐานและการฝึกปฏิบัติเบื้องต้น
สหกิจศึกษา	หมายถึง Cooperative Education คือ ระบบการจัดการศึกษาที่มีการผสมผสาน ระหว่างการเรียนของนักศึกษาในห้องเรียน กับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ เพื่อให้ได้ ประสบการณ์ตรง โดยกำหนดให้นักศึกษาออกปฏิบัติงานใน สถานประกอบการ เสมือนหนึ่งเป็นพนักงานชั่วคราว เต็ม เวลา เป็นระยะเวลา ๑ ภาคเรียน

การฝึกงาน	หมายถึง Apprentice คือ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงาน โดยที่ผู้เรียนเข้าไปฝึกงานในสถานประกอบการ ในระยะเวลาสั้นๆ
การฝึกหัด	หมายถึง Internship คือ การฝึกปฏิบัติงานที่นักศึกษาได้ใช้ทักษะและเพิ่มประสบการณ์ รวมทั้งการพัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมพร้อม สำหรับ การทำงานทั้งในระหว่างการศึกษา และ ภายหลังกการศึกษา โดยนำความรู้จาก ภาคทฤษฎีไปใช้ในการฝึกปฏิบัติจริง ภายในระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด
สถานประกอบการ	หมายถึง บริษัท ห้างหุ้นส่วน ร้าน รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ และเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และให้รวมถึง ธุรกิจ SME ที่ร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในการจัดการศึกษา ระบบ WIL
ครูฝึก	หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการสอนและฝึกปฏิบัติให้กับผู้เรียน ในสถานประกอบการ
ผู้ควบคุมการฝึก	หมายถึง ผู้ที่สถานประกอบการต้องการมอบหมายให้ทำหน้าที่ประสานงานกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาระบบ WIL และรับผิดชอบดูแลการฝึกอาชีพของผู้เรียน ในสถานประกอบการ
หลักสูตร	หมายถึง ประมวลรายวิชาและกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องศึกษา ให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในศึกษานั้น เพื่อวัตถุประสงค์ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์
สิทธิประโยชน์ทางภาษี	หมายถึง ผลประโยชน์และสิ่งตอบแทนที่สถานประกอบการ จะได้รับจากความร่วมมือในการจัดการศึกษาระบบ WIL ร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา
บันทึกความร่วมมือ หรือ MOU	: (Memorandum of Understanding) หมายถึง หนังสือ/เอกสาร ซึ่งฝ่ายหนึ่งแสดงความสมัครใจ จะปฏิบัติ อย่างหนึ่งอย่างใดและตามเงื่อนไขที่ปรากฏ ในหนังสือนั้นกับอีกฝ่ายหนึ่ง โดยที่หนังสือนี้นี้ไม่ถือว่าเป็นสัญญาผูกมัด แต่แสดงความต้องการอันแน่วแน่ ของผู้ลงนามว่า จะปฏิบัติตามที่ได้ระบุไว้

บทที่ ๒

ยุทธศาสตร์ แผน นโยบาย กฎหมาย และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๕ ได้กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว โดยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ในการติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผล รวมทั้งกำหนดมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกภาคส่วนดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยที่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

ด้วยวิสัยทัศน์ประเทศดังกล่าวนี้ เป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

- ๑) ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
- ๒) ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้
- ๓) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
- ๔) ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
- ๕) ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
- ๖) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยยุทธศาสตร์ชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาจะอยู่ในส่วนของ ๕ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ประกอบด้วย

๑) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ๒) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ๓) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๔) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และ ๕) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกภพ อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนา คน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคาม และภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ ทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลกบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ ได้แก่ (๑) “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่เราทำสำเร็จทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย รวมทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศในด้านอื่น ๆ นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ (๒) “ปรับปัจจุบัน” เพื่อปูทางสู่อนาคต ผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ทั้งโครงข่ายระบบคมนาคมและขนส่ง โครงสร้างพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล และการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต และ (๓) “สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับรูปแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ให้ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคน ในประเทศได้ในคราวเดียวกัน โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญที่ให้ความสำคัญการดึงเอาพลังของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน ประชาสังคม

ชุมชนท้องถิ่นมาร่วมขับเคลื่อน โดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชนเพื่อส่วนรวม กระจายอำนาจ และความรับผิดชอบไปสู่กลไกบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การเตรียมความพร้อมของประชากรทั้งในมิติสุขภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองและทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด โดยรัฐให้หลักประกันการเข้าถึงบริการและสวัสดิการที่มีคุณภาพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็วและโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยม ความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่งคั่ง และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรมมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและการอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม

๒.๒ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ จ. โดยสรุปได้บัญญัติให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ครอบคลุมให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษ เพื่อ让孩子เล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู ให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ ทั้งนี้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๖๑ กำหนดให้การปฏิรูปตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะ และร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ การปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการบรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้น แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาก็เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ โดยวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

๑) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (enhance quality of education) ครอบคลุม

๑.๑) ผลลัพธ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ (learning outcomes) ทั้งด้านความรู้ ทักษะเจตคติที่ถูกต้อง และรู้จักดูแลสุขภาพ เพื่อการจัดการในเรื่องการดำรงชีวิตของตนเองและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๔ วรรค ๔

๑.๒) ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ครุมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

๑.๓) หลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ (educational core processes) ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา และมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมทางสังคมที่ถูกต้อง

๑.๔) สถานศึกษาและระบบสนับสนุน (educational institutions and support systems) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของการจัดการศึกษา ตลอดจนทรัพยากรด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่งบประมาณและเทคโนโลยี

๒) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (reduce disparity in education) เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (equity in education) ประกอบด้วย

๒.๑) โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ (equity in access)

๒.๒) โอกาสในการได้รับทางเลือกในการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน (equity in choosing appropriate process in education)

๒.๓) โอกาสในการได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน (equity in benefiting from aptitude-based quality of education) ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๓) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (leverage excellence and competitiveness) หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง มีความเป็นผู้นำ ริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ และการผลิตนักวิจัยและนักเทคโนโลยี ชั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ อีกทั้งสถาบันการศึกษาของไทยและระบบการศึกษาไทยต้องได้รับการยอมรับว่าเทียบเคียงได้กับประเทศชั้นนำอื่น ๆ

๔) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (improve Efficiency, agility and good governance) โดยเฉพาะการส่งเสริมและสร้างสมดุลของความคุ้มค่า ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ คุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ ระบบการศึกษาของประเทศที่มีธรรมาภิบาลจะเอื้อต่อการบรรลุต่อวัตถุประสงค์ข้อ ๑) – ๓) ข้างต้นอย่างครอบคลุมและสมดุล (balanced and inclusive achievement)

ทั้งนี้ การศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ จะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาข้างต้น จึงได้มีการกำหนดประเด็นการปฏิรูปไว้ ๗ เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ ๑ การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายลำดับรอง โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเป็นกลไกสำคัญต่อการบริหารและจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ (ร่าง) พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

๒) ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างสมดุลและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

๓) คนไทยทุกช่วงวัยสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ตามความต้องการผ่านการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้เป็นคนไทยที่มีศักยภาพ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามความถนัด และสามารถเทียบมาตรฐานสมรรถนะได้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ

๔) การศึกษาไทยมีทิศทางและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพตามแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อให้สามารถยกระดับคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสามารถแข่งขันได้

๕) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระดับสูง เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

เรื่องที่ ๒ การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เด็กปฐมวัย ทั้งเด็กกลุ่มทั่วไป และกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ สามารถเข้าถึง และได้รับการดูแลและการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างเหมาะสม มีคุณภาพ ทัวถึง และเท่าเทียมกัน รวมถึงมีระบบคัดเลือกเด็กเข้าเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับช่วงวัย มีระบบฐานข้อมูลที่เอื้อต่อการดูแลที่เชื่อมโยงกันไต่ระหว่างหน่วยงาน และมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีกลไกขับเคลื่อนและบูรณาการทำงานระหว่างกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นเอกภาพ

๒) พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับปรับเปลี่ยนกรอบคิด (Mindset) เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการเตรียมความพร้อมก่อนการตั้งครรรค์ การเลี้ยงดูดูแล และพัฒนาเด็กปฐมวัย

เรื่องที่ ๓ การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เด็ก เยาวชน และประชาชน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส ทุกคนมีความเสมอภาคในโอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพและเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ รวมถึงเสริมสร้างพัฒนาครูและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ตลอดจนวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่นำไปใช้ได้จริงเพื่อยกระดับความสามารถของคนไทยได้อย่างยั่งยืน

๒) บุคคลพิการ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่มีความต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึงเต็มศักยภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีศักดิ์ศรี

๓) โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางที่ต้องการการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วน ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ

๔) ครู บุคลากรทางการศึกษา ได้รับเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกื้อกูลอื่นที่เหมาะสม โดยให้คำนึงถึงการปฏิบัติงานที่มีความยากลำบาก หรือการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่เสี่ยงภัยหรือห่างไกล

๕) ครูและผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ห่างไกลและโรงเรียนขนาดกลางที่ต้องการการยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษาอย่างเร่งด่วนสามารถเข้าถึงการสนับสนุนทางวิชาการได้อย่างเพียงพอ

เรื่องที่ ๔ การปฏิรูปลงทุนและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพครู และอาจารย์ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) มีแผนการผลิตและพัฒนาครูตามความต้องการของประเทศ (demand-side financing) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดกรองผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สนับสนุนทุนการศึกษา คัดเลือกสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพในการผลิตครูเพื่อให้ผู้รับทุนเข้ารับการศึกษ เพื่อให้ได้ครูที่มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของประเทศ

๒) ได้ครูสมรรถนะสูงและตรงตามความต้องการของประเทศ ที่จบการศึกษาจากสถาบันที่ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่ให้นิสิตนักศึกษาครูมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครูมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับประสบการณ์ด้านวิชาชีพครูและการนิเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องตลอดหลักสูตร

๓) ได้ครูอาชีพศึกษาที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

๔) ครู บุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาความรู้และทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างต่อเนื่อง เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพด้วยระบบและวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมในการพัฒนาแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงการปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล เสี่ยงภัย ยากลำบาก และทุรกันดารให้ได้รับความสะดวกในการพัฒนา

๕) ครู บุคลากรทางการศึกษา มีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถ ประสิทธิภาพในการสอน และผลลัพธ์ในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ห่างไกล เสี่ยงภัย ยากลำบาก และทุรกันดาร

๖) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณสมบัติ สมรรถนะ และความรู้ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์และจัดหรือสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ รวมไปถึงการพัฒนาผู้ที่มีโอกาสจะได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ไม่ผ่านการประเมิน

๗) ให้ครูสภาเป็นองค์กรวิชาชีพครูที่มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ควบคุมความประพฤติและการดำเนินงานของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ยกย่อง และผดุงเกียรติผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา

๘) ให้ระบบงานในการบริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาภาครัฐ เป็นระบบที่มีการดำเนินการเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความคล่องตัว มีการกระจายอำนาจที่เหมาะสมเอื้อต่อการบริหารสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระ

**เรื่องที่ ๕ การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง
ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ**

- ๑) การจัดการศึกษาทุกระดับใช้หลักสูตรที่เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ และ
แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน
- ๒) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อเป็นคนดีของสังคม มีวินัย
และภูมิใจในชาติ
- ๓) มีระบบทดสอบทางการศึกษาระดับชาติที่ได้รับการปรับปรุงให้สามารถ
ประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
และมีแนวทางในการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ
ทางการศึกษา
- ๔) สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มีธรรมา
ภิบาล โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องและได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม
กับบริบทเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทุกระดับตามปรัชญาและเป้าหมายของสถานศึกษาและ
มีระบบความรับผิดชอบทางการศึกษา (Educational Accountability) บนพื้นฐานสมรรถนะหลัก
ของผู้เรียน
- ๕) สถานศึกษาระดับต่าง ๆ มีระบบคุ้มครองด้านความปลอดภัย สุขภาพ และ
สวัสดิภาพอย่างเหมาะสม
- ๖) เพิ่มจำนวนผู้เรียนอาชีวศึกษาในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของ
ภาคเอกชนและประเทศ และผู้จบอาชีวศึกษามีงานทำ
- ๗) ผู้เรียนอาชีวศึกษามีความรู้ ทักษะ เก่งปฏิบัติ มีสมรรถนะเป็นที่ยอมรับ หรือ
ผ่านการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกงานในสถานประกอบการ
- ๘) ผู้เรียนที่จบการศึกษาอาชีวศึกษามีความสามารถที่จะเป็นผู้ประกอบการได้เอง
- ๙) บัณฑิตในระดับอุดมศึกษามีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการ
ของตลาดแรงงาน เพิ่มการผลิตในสาขาที่ประเทศต้องการ และลดการผลิตบัณฑิตในสาขาที่ไม่ตรงกับ
ความต้องการของตลาด
- ๑๐) สถาบันอุดมศึกษาของไทยสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศ
ไปในอนาคต ทั้งในด้านการพัฒนาคน การวิจัยและสร้างสรรค์นวัตกรรม ตลอดจนทำให้สถาบันอุดมศึกษา
ไทยสามารถปรับตัวและแข่งขันได้ในโลก หรือเป็นสถาบันที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและสังคม
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ๑๑) ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเปิดโอกาส
ให้ผู้ที่มีความศักยภาพในการเรียนในระดับอุดมศึกษา สามารถเข้าเรียนในสาขาที่ตนถนัด ได้อย่างเต็ม
ศักยภาพ
- ๑๒) เพิ่มประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณของรัฐในการสนับสนุนการจั
ดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศ รวมถึงปรับปรุงธรรมาภิบาลในการจัดการระบบอุดมศึกษา
และธรรมาภิบาลภายในสถาบันอุดมศึกษา ให้การจัดการมีความรับผิดชอบต่อสังคม โปร่งใส ตรวจสอบได้
และส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม

๑๓) มีสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเป็นหน่วยงานงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือกฎหมายอื่น เป็นหน่วยงานที่ไม่แสวงหาผลกำไรทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการพัฒนาหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการจัดทำ ส่งเสริม สนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนติดตามผล

เรื่องที่ ๖ การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) สถานศึกษาของรัฐมีความเป็นอิสระและมีธรรมาภิบาลในการบริหารและจัดการศึกษาครอบคลุมด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานทั่วไป และมีความรับผิดชอบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา

๒) ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เหมาะสม สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่

๓) มีการเรียนรู้และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ

๔) กระทรวงศึกษาธิการมีโครงสร้างที่แบ่งแยกหน้าที่และอำนาจเพื่อรองรับรูปแบบใหม่ที่แยกความรับผิดชอบในด้านนโยบาย (Policy) ด้านกำกับดูแลส่งเสริม (Regulator) ด้านการสนับสนุน ๆ (Supporter) และด้านการดำเนินการหรือการปฏิบัติการ (Operator) มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ธรรมาภิบาล รับผิดชอบต่อการสนับสนุนสถานศึกษาและมีบทบาท หน้าที่และอำนาจสอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

เรื่องที่ ๗ การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ

๑) เพื่อพัฒนาระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติ (National Digital Learning Platform) ในการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา สร้างคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ก้าวกระโดดทันกับพัฒนาการในโลก ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายจำเพาะ ดังนี้

๑.๑) เพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่และจะมีการสร้างขึ้นต่อไป ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ทั้งที่เป็นที่รวบรวมข้อมูลสื่อการเรียนรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว

๑.๒) เป็นกลไกในการรวบรวม คัดกรอง พัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง และทั่วถึงตลอดจนมีกลไกในการเข้าถึงและคัดเลือกสิ่งที่ต้องการได้ด้อย่างง่าย

๑.๓) เป็นเวทีที่มีการเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะชุมชน นำไปสู่การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามาเรียนซึ่งจะลดความเหลื่อมล้ำ และนำแหล่งข้อมูลสื่อการเรียนรู้ใหม่เข้ามาได้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ตลอดตลอดจนเป็นเวทีที่มีการให้บริการเพื่อการเรียนรู้ (service) ต่าง ๆ

๑.๔) เพื่อเร่งรัดแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างเสริมคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล หรือผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ที่มีความจำเป็นพิเศษอันเป็นการสร้างพลังให้กับผู้เรียน ครู และโรงเรียน

๑.๕) เพื่อพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปรับบทบาทให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (facilitator) โดยเน้นให้ผู้เรียนมีวิถีหาความรู้ในโลกแห่งความรู้อันมากมายมหาศาลให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลในศตวรรษที่ ๒๑

๒) มีระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบการศึกษา ครอบคลุมการจัดทำข้อมูลรายบุคคลของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา หน่วยงาน และกระบวนการที่เกี่ยวข้องในทุกระดับการศึกษาและทุกระบบการศึกษา

๓) คนไทยมีความฉลาดรู้ มีความเข้าใจ สามารถตัดสินใจและตอบสนองต่อการใช้สื่อและระบบดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

การบรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาตามแผนข้างต้น จะแบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ (๑) ระยะเร่งด่วน (๒) ระยะสั้น หรือภายใน ๓ ปี และ (๓) ระยะกลาง-ระยะยาว หรือภายใน ๕ - ๑๐ ปี ทั้งนี้ ประเด็นปฏิรูปที่มีลำดับสำคัญสูงสุดและต้องดำเนินการให้บรรลุผลให้ได้ในระยะเร่งด่วน มี ๖ ประเด็น ได้แก่

๑) ยกเครื่องระบบการศึกษาโดยการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับใหม่รวมถึงกฎหมายสำคัญอื่นที่ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. และการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

๒) บุกเบิกนวัตกรรมของการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือการจัดการระดับพื้นที่โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพของการศึกษา ผ่านการขับเคลื่อนเรื่องสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และระบบนิเวศที่สนับสนุนการดำเนินการของสถานศึกษา

๓) นำเสนอแนวทางการปรับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ และรูปแบบการปรับหลักสูตรในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ จัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเสมือนศูนย์ความเป็นเลิศในการวิจัย พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ

๔) สร้าง “ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ” ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล นำความรู้ และวิธีการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียน นักเรียน และครูทั่วประเทศ โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกล

๕) จัดระบบการผลิตครูให้มีคุณภาพและสมรรถนะความเป็นครู ผ่านการจัดตั้งกองทุน หรือแผนงานเพื่อการผลิตและพัฒนาครูสำหรับครูรุ่นใหม่ และพัฒนาบัณฑิตครูที่มีอยู่ให้ตรงตามความจำเป็นของประเทศ ในระยะแรกเน้นครูปฐมวัย และครูประถมศึกษา สำหรับท้องถิ่นขาดแคลน

๖) ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษาให้เริ่มดำเนินการได้ และมีความต่อเนื่องในระยะยาว

๒.๓ นโยบายของรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี)

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยเฉพาะนโยบายด้านการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอาชีวศึกษา มีเนื้อหาสาระตอนหนึ่งที่สำคัญในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ดังนี้

๑) ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑.๑) จัดให้มีระบบพัฒนาเด็กแรกเกิดอย่างต่อเนื่องจนถึงเด็กวัยเรียนให้มีโอกาสพัฒนาตามศักยภาพ เพื่อสร้างคนไทยที่มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพผ่านครอบครัวที่อบอุ่นในทุกรูปแบบ ครอบครัว เพื่อส่งต่อการพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพสู่การพัฒนาในระยะถัดไปบนฐานการให้ความช่วยเหลือที่คำนึงถึงศักยภาพของครอบครัวและพื้นที่ เตรียมความพร้อมการเป็นพ่อแม่ ความรู้เรื่องโภชนาการ และสุขภาพ การอบรมเลี้ยงดูการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผ่านการให้บริการสาธารณะที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั่วประเทศให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาและผู้ดูแลเด็กปฐมวัยให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

๑.๒) ส่งเสริมการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยคำนึงถึงพหุปัญญาที่หลากหลายของเด็ก แต่ละคนให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ผ่านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับระบบโรงเรียนปกติที่เป็นระบบและมีทิศทางที่ชัดเจน

๒) พัฒนาระบบทุนที่ใหม่

๒.๑) ปรับรูปแบบการเรียนรู้และการสอนเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพของคนทุกช่วงวัย สำหรับศตวรรษที่ ๒๑ โดยปรับโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาให้ทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีและการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงเข้ามามีส่วนในการจัดการเรียนการสอน และปรับระบบดึงดูด การคัดเลือก การผลิตและพัฒนาครูที่นำไปสู่การมีครูสมรรถนะสูง เป็นครูยุคใหม่ที่สามารถออกแบบและจัดระบบ การสร้างความรู้สร้างวินัย กระตุ้น และสร้างแรงบันดาลใจ เปิดโลกทัศน์มุมมองของเด็กและครู ด้วยการสอนในเชิงแสดงความคิดเห็นให้มากขึ้น ควบคู่กับหลักการทางวิชาการ

๒.๒) จัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงานเพื่อพัฒนา สมรรถนะของผู้เรียน ทั้งในส่วนฐานความรู้และระบบความคิดในลักษณะสหวิทยาการ และตรงกับความต้องการของประเทศในอนาคต และเป็นผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถกำกับการเรียนรู้ของตนเองได้รวมถึงมีทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาที่สามที่สามารถสื่อสาร และแสวงหาความรู้ได้มีความพร้อมทั้งทักษะความรู้ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

๓) พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพวิชาชีพ และพัฒนาแรงงานรองรับอุตสาหกรรม ๔.๐

โดยการจัดระบบและกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่ชัดเจนเป็นระบบในการพัฒนา กำลังคนที่มีทักษะขั้นสูงให้สามารถนำความรู้และทักษะมาใช้ในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการสร้างและพัฒนานวัตกรรม ซึ่งต้องครอบคลุมการพัฒนากำลังคนที่อยู่ในอุตสาหกรรมแล้ว กำลังคนที่กำลังจะเข้าสู่ อุตสาหกรรมและเตรียมการสำหรับผลิตกำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน เพื่อรองรับอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีในอนาคต รวมทั้งเร่งรัดและขยายผลระบบคุณวุฒิวิชาชีพ การยกระดับฝีมือแรงงานในกลุ่ม อุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ และอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น

๔) ดึงดูดคนเก่งจากทั่วโลกเข้ามาร่วมทำงานกับคนไทย และส่งเสริมผู้มีความสามารถสูง สนับสนุนให้ธุรกิจชั้นนำในประเทศดึงดูดบุคคลที่มีความสามารถระดับสูง จากทั่วโลกโดยเฉพาะคนไทย

เพื่อกลับมาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ความเชี่ยวชาญให้แก่บุคลากรในองค์กร ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างธุรกิจ ผลิตภัณฑ์ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ประเทศ โดยระยะแรกให้ความสำคัญกับการดึงดูดนักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาร่วมวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชั้นแนวหน้าในสาขาอุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมทั้งมีพื้นที่ให้กลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษที่มีศักยภาพสูงได้ทำงานร่วมกัน หรือร่วมกับเครือข่ายอื่น ๆ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ประเทศ

๕) วิจัยและพัฒนานวัตกรรมที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ

๕.๑) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและความยากจน ยกย่องคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมุ่งเน้นการพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคมและนวัตกรรมในเชิงพื้นที่ที่สามารถช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสสำหรับผู้ด้อยโอกาส และยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยควบคู่ไปกับการพัฒนาทุนมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกยุคดิจิทัลและอุตสาหกรรม ๔.๐ ตามความเหมาะสมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยระยะแรกจะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านสุขภาพของประชาชนอย่างครบวงจร ทั้งระบบยา วัคซีน เวชภัณฑ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

๕.๒) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลง และสร้างความเป็นเลิศของประเทศในอนาคต โดยมุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในเชิงธุรกิจ กำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ ส่งเสริมความร่วมมือและการเป็นหุ้นส่วนของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคการศึกษา ชุมชน และภาคเอกชนในทุกสาขาการผลิตและบริการ สร้างสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของระบบวิจัยและ การพัฒนานวัตกรรมให้เข้มแข็ง รวมทั้งบูรณาการการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมกับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

๕.๓) สร้างเครือข่ายการทำวิจัยระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ปฏิรูปและบูรณาการระบบการเรียนการสอนกับระบบงานวิจัยและพัฒนาให้เอื้อต่อการเพิ่มศักยภาพด้านนวัตกรรมของประเทศ เพื่อสนับสนุนการสร้างการแข่งขันของธุรกิจไทยทุกระดับในเวทีการค้าโลก ส่งเสริมกระบวนการทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนในการวิจัยและพัฒนา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีนวัตกรรมให้เป็นระบบเปิด และมีการบูรณาการการทำงานกันอย่างมี ประสิทธิภาพ รวมทั้งเชื่อมโยงระบบการศึกษากับภาคปฏิบัติจริงในภาคธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างนักวิจัยมืออาชีพและนวัตกรรมที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับงานวิจัย สู่การเพิ่ม ศักยภาพด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศ

๖) ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทุกช่วงวัย

๖.๑) มุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนควบคู่กับการพัฒนาครู เพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับบนพื้นฐานการสนับสนุนที่คำนึงถึงความจำเป็นและศักยภาพของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง พร้อมทั้งจัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของ โรงเรียนในทุกระดับและสร้างระบบวัดผลโรงเรียนและครูที่สะท้อนความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน คำนึงให้นักเรียนโดยลดภาระงานที่ไม่จำเป็น รวมถึงจัดให้มีระบบฐานข้อมูล เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการเชื่อมโยงหรือส่งต่อข้อมูลครอบครัวและผู้เรียนระหว่าง หน่วยงานต่าง ๆ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงการพัฒนาตลอดช่วงชีวิตตลอดจนพัฒนาช่องทาง ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๖.๒) พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสร้างสรรค์ที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน ออนไลน์แบบเปิดที่

หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเหมาะสม กับช่วงวัย ตลอดจนพัฒนา แหล่งเรียนรู้และอุทยานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เชื่อมโยงเทคโนโลยี กับวิถีชีวิต และส่งเสริมการเรียน การสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เข้าสู่สังคมสูงวัย

๖.๓) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยบูรณาการการดำเนินงานระหว่าง หน่วยจัดการศึกษากับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งเน้นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสและกลุ่ม เด็กนอกระบบการศึกษา ปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและ ลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา จัดระบบโรงเรียนพี่เลี้ยง จับคู่ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพ การศึกษากับโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมให้ภาคเอกชน ชุมชน ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาในพื้นที่ สนับสนุนเด็กที่มีความสามารถแต่ไม่มี ทุนทรัพย์เป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนแก้ไขปัญหานี้เส้นทางการศึกษา โดยการปรับโครงสร้างหนี้กองทุน เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และทบทวนรูปแบบการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม

๖.๔) พัฒนาทักษะอาชีพทุกช่วงวัย โดยกำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะ และเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย อาทิการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ให้เชื่อมโยงกับระบบ คุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผลเพื่อเทียบโอนความรู้และประสบการณ์หน่วยการเรียนรู้ ที่ชัดเจน ส่งเสริมเยาวชนที่มีศักยภาพด้านกีฬาให้สามารถพัฒนาไปสู่นักกีฬาอาชีพ การกำหนดมาตรฐาน ฝีมือแรงงาน การจัดให้มีระบบที่สามารถรองรับความต้องการพัฒนาปรับปรุงทักษะอาชีพของทุกช่วงวัย เพื่อรองรับการเปลี่ยนสายอาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานที่อาจจะเปลี่ยนไปตามแนวโน้ม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในอนาคต

๖.๕) ส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้อง โดยสอดแทรกการปลูกฝังวินัย และอุดมการณ์ ที่ถูกต้องของคนในชาติหลักคิดที่ถูกต้องด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสาธารณะ การเคารพกฎหมาย และกติกาของสังคมเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม ควบคู่ไปกับ การส่งเสริมกลไกสร้าง ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในทุกมิติอย่างเป็นระบบและ มีประสิทธิภาพ ปรับสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมทั้งลงโทษ ผู้ละเมิดบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อน ประเทศ

๗) จัดทำระบบปริญญาชุมชนและการจัดอบรมหลักสูตรระยะสั้น เน้นออกแบบ หลักสูตรระยะสั้นตามความสนใจ พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน และทักษะอาชีพ ของคนทุกช่วงวัยในพื้นที่และชุมชนเป็นหลัก พร้อมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนา เป็นรูปแบบธนาคาร หน่วยกิต ซึ่งเป็นการเรียนเก็บหน่วยกิตของวิชาเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เรียนข้ามสาขาวิชาและ ข้ามสถาบันการศึกษา หรือทำงานไปพร้อมกัน หรือเลือกเรียนเฉพาะหลักสูตร ที่สนใจ เพื่อสร้างโอกาส ของคนไทยทุกช่วงวัยและทุกระดับสามารถพัฒนาตนเองทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิต

๒.๔ นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ)

นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ลงนามในประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้

ยุทธศาสตร์ชาติ วัตถุประสงค์ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพะนโยบายเร่งด่วนในเรื่องของการเตรียมคนสู่ศตวรรษที่ ๒๑ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ในส่วนของการจัดการศึกษาสายอาชีวศึกษา คือ มุ่งจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างนวัตกรรมตามความต้องการของพื้นที่ชุมชน ภูมิภาคหรือประเทศ รวมทั้งการเป็นผู้ประกอบการเอง ด้วยจุดเน้น ดังนี้

- ๑) จัดการศึกษาในระบบทวิภาคี ให้ผู้เรียนมีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- ๒) เรียนภาษาอังกฤษ เพื่อเพิ่มทักษะสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพ
- ๓) เรียนรู้การใช้ดิจิทัล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างอาชีพ
- ๔) จัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในภูมิภาค

๒.๕ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจของประเทศ ในภาพรวม เนื่องจากการอาชีวศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพและมีสมรรถนะเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้ดำเนินการกิจดังกล่าว โดยจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๐ บัญญัติความตอนหนึ่งว่า การอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการบัญญัติรายละเอียดในเรื่องดังกล่าวไว้ ในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การอาชีวศึกษา” หมายความว่า กระบวนการศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี

“การฝึกอบรมวิชาชีพ” หมายความว่า การเพิ่มพูนความรู้และการฝึกทักษะอาชีพระยะสั้นหรือระยะยาวทั้งในและนอกสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะภายใต้หลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันการอาชีวศึกษาของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้

“สถานประกอบการ” หมายความว่า สถานประกอบการที่ร่วมมือกับ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

“มาตรฐานการอาชีวศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะ คุณภาพ และมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา

“กองทุน” หมายความว่ากองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ
 “คณะกรรมการการอาชีวศึกษา” หมายความว่าคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา ๖ บัญญัติเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ ต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากล และภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือผู้ประกอบการโดยอิสระได้

มาตรา ๘ บัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยให้จัดการศึกษาได้ ๓ รูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาในระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เน้นการศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันเป็นหลักโดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและการประเมินผล ที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

๒) การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการศึกษา ระยะเวลา การวัดและการประเมินผลที่เป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

๓) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ

เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนาากำลังคน สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันสามารถจัดการศึกษาในหลายรูปแบบรวมกันก็ได้ ทั้งนี้ สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันนั้นต้องมุ่งเน้นจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นสำคัญ

มาตรา ๙ บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่งให้จัดได้ตามหลักสูตรที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด ดังต่อไปนี้

๑) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

๒) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

๓) ปริญญาตรีสาขาสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

โดยที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษาอาจกำหนดหลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อเพิ่มเติมความรู้หรือทักษะในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งจัดขึ้นเป็นโครงการหรือสำหรับเป้าหมายเฉพาะได้

มาตรา ๑๐ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๖ การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องคำนึงถึง

๑) การมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติโดยมีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษาอาชีวศึกษาและสถาบัน

๒) การศึกษาในด้านวิชาชีพสำหรับประชาชนวัยเรียนและวัยทำงานตามความถนัดและความสนใจอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี

๓) การมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการกำหนดนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งการกำหนดมาตรฐานการอาชีวศึกษา

๔) การศึกษาที่มีความยืดหยุ่น หลากหลายและมีระบบเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานของบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

๕) การมีระบบจูงใจให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

๖) การระดมทรัพยากรทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการประสานประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

๗) การมีระบบการพัฒนาครูและคณาจารย์ของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

มาตรา ๑๑ บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใน (๔) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะของสถานประกอบการที่จะเข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ หลักสูตรการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนหลักเกณฑ์การฝึกงาน และการเทียบโอนผลการเรียนหรือประสบการณ์ทำงาน ในสถานประกอบการ เพื่อขอรับคุณวุฒิการศึกษาจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และใน (๖) บัญญัติเกี่ยวกับเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการได้รับสิทธิประโยชน์และการเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่น ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา สถาบัน และสถานประกอบการ

มาตรา ๕๑ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและสถานประกอบการ ให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาสถาบันและสถานประกอบการ

มาตรา ๕๒ สถานประกอบการใดที่ประสงค์จะดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ได้รับการรับรองประโยชน์ตามกฎหมายทั้งนี้ให้ถือว่าไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานรูปแบบศูนย์การเรียน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ การยื่นคำขอและการพิจารณา ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการ ให้จัดการสอนตามหลักสูตรการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ หรือจัดการสอนตามหลักสูตร ที่สถานประกอบการ ร่วมกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันจัดทำขึ้นโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการตามวรรคสามให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

มาตรา ๕๓ สถานประกอบการหรือภาคเอกชนอาจเข้าร่วมดำเนินการจัดตั้งศูนย์วิจัยห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพในสถานศึกษา

อาชีวศึกษาหรือสถาบันของรัฐหรือเอกชนได้ตามความตกลงของสถานศึกษาหรือสถาบันและสถานประกอบการนั้น ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ด้านความร่วมมือในการพัฒนากำลังคนการวิจัยและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานการอาชีวศึกษาและเพิ่มพูนประสบการณ์ของครูคณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาหรือสถาบันให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รายได้และทรัพย์สินที่เกิดจากการดำเนินการของสถานประกอบการตามวรรคหนึ่งให้เป็นรายได้ของสถานศึกษาหรือสถาบันนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าร่วมดำเนินการของสถานประกอบการหรือภาคเอกชนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบัน

มาตรา ๕๔ สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพอาจได้รับสิทธิและประโยชน์ ดังต่อไปนี้

(๑) การสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากรตามสมควรแก่กรณี

(๒) การเชิดชูเกียรติแก่สถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ

มาตรา ๕๕ ครูฝึกในสถานประกอบการตามมาตรา ๕๒ และมาตรา ๕๓ ต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและผ่านการศึกษา หรือฝึกอบรมวิชาการศึกษาด้านอาชีพ

(๒) เป็นผู้ชำนาญการด้านอาชีพโดยสำเร็จการศึกษาระดับวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติหรือมาตรฐานอื่นตามที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

(๓) เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีพเฉพาะสาขาซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับวิชาชีพไม่ต่ำกว่าระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าห้าปีหรือสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าสามปีหรือผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและมีประสบการณ์ในการทำงานในสาขาอาชีพนั้น ไม่น้อยกว่าห้าปี

(๔) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จในอาชีพเฉพาะสาขามีผลงานเป็นที่ยอมรับในสังคมและท้องถิ่นและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้หลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกใบรับรองการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

ภายใต้บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีหลักการและแนวทางที่สำคัญในการสร้างความมั่นคงและสร้างความเข้มแข็งให้การอาชีวศึกษา ที่เน้นย้ำและให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีซึ่งสถานประกอบการมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการศึกษาดังกล่าวให้เดินหน้าไปได้ อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยที่มีเป้าหมายสำคัญที่จะยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษาไทย เพื่อเพิ่มผลผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านอาชีวศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาศักยภาพการอาชีวศึกษาในการสร้างความรู้และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒.๖ ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)

สำหรับยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙) นั้น สาระสำคัญอยู่ที่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของคณะกรรมการการอาชีวศึกษาด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ ทั้งในด้าน

๑) สารสนเทศสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับโลก ระดับภูมิภาคระดับประเทศ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด

๒) ให้ความสำคัญกับครู และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเพิ่มพูนขีดความสามารถของครูในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ยกย่องคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน

๔) เตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของ การตั้งรับและเชิงรุก ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล

โดยมีประเด็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

นโยบายที่ ๑ : มุ่งสร้าง/ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาภายใต้บริบทความร่วมมือกับสถานประกอบการ ให้ได้ตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและฝึกอบรมวิชาชีพกำลังคนอาชีวศึกษาที่อยู่นอกระบบให้เพิ่มขึ้น มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ มุ่งพัฒนาคุณภาพและปริมาณผู้เรียนให้สัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศและระดับสากล ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคม ทั้งในประเทศ ภูมิภาคอาเซียน และระดับสากล โดยมีโครงการสำคัญ อาทิ โครงการศึกษาความต้องการการผลิตและพัฒนากำลังคน ทั้งปริมาณและคุณภาพภายในประเทศ ๑) ระดับจังหวัด ๒) ระดับกลุ่มจังหวัด และ ๓) ระดับกลุ่มอุตสาหกรรม/กลุ่มอาชีพ โครงการศึกษาความต้องการการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบความร่วมมือกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและสากล โครงการศึกษาเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางของประเทศไทย ระยะ ๑๕ ปี (ปีการศึกษา ๒๕๕๕ - ๒๕๖๙) ระยะที่ ๑ ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๖๑ (๖๐ : ๔๐) และระยะที่ ๒ ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๙ (๓๐ : ๓๐) รวมถึงส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาระบบทวิภาคี ทั้งในส่วนโครงการแลกเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและสถานประกอบการในกลุ่มจังหวัด โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและระดับสากล รวมถึงโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาอาชีวศึกษาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมสนับสนุน และเร่งรัดการจัดอาชีวศึกษาด้านความร่วมมือ ผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน อาทิ โครงการพัฒนาหลักสูตรทวิภาคีให้สอดคล้องกับขนาดและความสามารถของสถานประกอบการโดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ SME ภายใต้ความร่วมมือกับสถานประกอบการ โครงการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคน อาชีวศึกษาระดับจังหวัด โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการฝึกงาน และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และสิ่งสำคัญของการอาชีวศึกษาคือการปรับภาพลักษณ์ ทศนคติและสร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อการเรียนสายอาชีพด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพให้กับนักเรียน กลุ่มผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการส่งเสริมให้มีการสร้างรายได้ระหว่างเรียนเพื่อเพิ่มประสบการณ์ของผู้เรียนและลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง โครงการพัฒนาระบบการแนะแนวอาชีพเชิงรุกเพื่อให้สามารถเข้าถึงพ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โครงการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ภาพลักษณ์เชิงคุณภาพไปยังกลุ่มเป้าหมายให้เห็นความสำคัญของการเรียนอาชีวศึกษาที่จะสร้างให้เกิด “การศึกษาเพื่ออาชีพ คือ ดวงประทีปส่องชีวิต ช่วยเสริมสร้างเศรษฐกิจเพื่อชีวิตที่มั่นคง” โครงการสร้างภาพยนตร์เพื่อประชาสัมพันธ์ และปรับภาพลักษณ์เกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวอาชีวศึกษาเชิงสร้างสรรค์ โครงการส่งเสริมคนดีศรีอาชีวะ โครงการเยาวชนอาชีวะสัมพันธ์ร่วมสร้างสรรค์สังคม และโครงการอาชีวะอาสาเพื่อพัฒนาสังคม เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ต่อมาคือการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้และการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษาให้กับกลุ่มผู้อยู่นอกระบบ โดยการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้ผู้อยู่นอกระบบการศึกษา ให้สามารถสร้างงานสร้างรายได้ มีโครงการสำคัญ เช่น โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และยกระดับรายได้ของชุมชน และโครงการฝึกอาชีพระยะสั้นตามความต้องการของตลาดแรงงาน การส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพตลอดชีวิตให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการและผู้อยู่นอกระบบ เช่น โครงการเทียบโอนประสบการณ์ในการทำงานเพื่อให้คุณวุฒิทางการศึกษา โครงการอบรมฝึกอาชีพร่วมกับหน่วยงานตามโครงการพระราชดำริ โครงการฝึกอาชีพร่วมกับผู้รับผิดชอบโครงการตามนโยบายยุทธศาสตร์ โครงการฝึกอาชีพให้กับผู้พิการ ผู้สูงอายุผู้ด้อยโอกาส นอกจากนี้ ยังมีในส่วนของการส่งเสริมสนับสนุนอบรมวิชาชีพเพื่อการพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่สำหรับผู้ประกอบอาชีพอิสระ อาทิ โครงการฝึกอบรมฝีมือแรงงานเพื่อสร้างหรือเปลี่ยนอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และโครงการอบรมยกระดับฝีมือแรงงานหลังเข้าสู่ตลาดแรงงาน เป็นต้น และยุทธศาสตร์ที่สำคัญอีกประเด็น คือ พัฒนาระบบการประเมินมาตรฐานวิชาชีพตามระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ การพัฒนาหลักสูตรให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ เป็นไปตามสมรรถนะของกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีโครงการสำคัญ อาทิ โครงการศึกษารูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพโดยความร่วมมือกับสถานประกอบการ โครงการพัฒนาคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรให้มีผลลัพธ์การเรียนรู้ให้ตรงกับสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ การพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพตรงตามคุณวุฒิวิชาชีพ มีโครงการสำคัญ คือ โครงการพัฒนาระบบประเมินมาตรฐานวิชาชีพ โดยความร่วมมือของสถานประกอบการ โครงการฝึกอบรมพัฒนาคณะกรรมการผู้ประเมินมาตรฐานวิชาชีพ

นโยบายที่ ๒ : พัฒนาปริมาณและคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา มีเป้าหมายสำคัญ คือ มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาพอเพียงต่อการจัดการศึกษาระดับ ปวช. ระดับ ปวส. และระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและการฝึกอบรมวิชาชีพ รวมถึงการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

ด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ มียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ สร้างเสริมปริมาณครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา โดยเฉพาะการสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาจากภาครัฐ โครงการขออัตรากำลังข้าราชการ พนักงานราชการให้พอเพียง โครงการขอรับงบประมาณค่าจ้างชั่วคราวครูและเจ้าหน้าที่ โครงการครูทายาทครูวิชาชีพ (ขอทุนการศึกษาและอัตรารับรองแต่งตั้งครูวิชาชีพพันธุ์ใหม่ให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับ ปวช., ปวส., และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ) โครงการเชิญครูเกษียณอายุราชการเป็นครูพิเศษ อาจารย์พิเศษ โครงการสร้างระบบเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญจากสถานประกอบการเป็นครูพิเศษ อาจารย์พิเศษ โครงการครูพิเศษจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังมียุทธศาสตร์ในการสร้างเสริมสมรรถนะและประสบการณ์เพื่อคุณภาพของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา การส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน มีโครงการสำคัญ อาทิ โครงการรัฐจัดทุนการศึกษาต่อปริญญาโทและปริญญาเอกทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในสาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โครงการรัฐจัดทุนการฝึกอบรมเทคโนโลยีใหม่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในสาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โครงการกำหนดมาตรการให้ครูวิชาชีพได้มีการพัฒนาสมรรถนะและประสบการณ์ด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โครงการกำหนดมาตรการให้มีการนำผลสัมฤทธิ์ที่เกิดต่อผู้เรียนไปใช้ในการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือน ให้ค่าตอบแทน การเลื่อนวิทยฐานะ โครงการจัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ในสถาบันอาชีวศึกษา โครงการจัดตั้งสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรอาชีวศึกษา (ทำหน้าที่พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน) โครงการพัฒนาขีดความสามารถ ในการบริหารจัดการอาชีวศึกษา โครงการพัฒนาขีดความสามารถของครูในการจัดการเรียนการสอน โครงการพัฒนาขีดความสามารถของศึกษานิเทศก์ในการนิเทศ โครงการพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษา โครงการพัฒนาขีดความสามารถด้านภาษาอังกฤษ โครงการพัฒนาครูในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน โครงการพัฒนาศักยภาพในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โครงการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดทำตำรา เอกสารที่ใช้ในการเรียนการสอน ยุทธศาสตร์ในการสร้างโอกาสและความร่วมมือในการสร้างเสริมคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษา โครงการปรับบทบาทหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้รับผิดชอบสถานศึกษาอาชีวศึกษาทั้งของรัฐและของเอกชน โครงการร่วมกับคุรุสภากำหนดมาตรฐานผู้ประกอบวิชาชีพด้านอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ (กำหนดมาตรฐานในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูวิชาชีพใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ด้านอาชีวศึกษา) โครงการร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ. กำหนดมาตรฐานตำแหน่งมาตรฐานวิทยฐานะสำหรับครูวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาและศึกษานิเทศก์ด้านอาชีวศึกษาเป็นการเฉพาะ โครงการร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ.และกระทรวงการคลังกำหนดมาตรฐานชั่วโมงการสอนขั้นต่ำและขั้นสูงของครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งครูวิชาสามัญและครูวิชาชีพ โครงการร่วมกับสำนักงาน ก.ค.ศ. ปรับปรุง กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคในการบรรจุแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ด้านวิชาชีพเป็นครูวิชาชีพและคณาจารย์ โดยกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าตอบแทนตามความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โครงการกำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้ง การทดสอบ การฝึกอบรมและการออกใบรับรองการเป็นครูฝึกในสถานประกอบการ โครงการความร่วมมือ

ด้านวิชาการกับภาคเอกชนโดยใช้มาตรการด้านภาษีอากรเป็นแรงจูงใจ โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ภูมิปัญญาระหว่างภาคเอกชน ชุมชนและสถานศึกษา โครงการพัฒนาความยั่งยืนของภูมิปัญญาท้องถิ่น และโครงการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งประดิษฐ์ชุมชนสู่อุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์

นโยบายที่ ๓ : พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ใหม่ โดยมีเป้าหมายสำคัญ สถานศึกษาของอาชีวศึกษามีมาตรฐานในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยกระดับมาตรฐานสถานศึกษาของอาชีวศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการและเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งเรียนรู้วิชาชีพและฝึกอบรมวิชาชีพของชุมชน มีการพัฒนาโครงสร้างและเครือข่ายการเรียนรู้ โครงการส่งเสริมความร่วมมือการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและใช้ทรัพยากรร่วมกัน โครงการส่งเสริมความร่วมมือและพัฒนาเครือข่ายภายใต้ข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โครงการบริหารจัดการตามเกณฑ์คุณภาพและการบริหารจัดการภาครัฐ มีธรรมาภิบาลโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศหรือการบริหารจัดการ โครงการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายนอก โครงการพัฒนาศูนย์วิทยบริการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย ทั้งนี้มียุทธศาสตร์ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการเปิดสอนระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โครงการร่วมมือกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนระดับ ปวช., ปวส. และปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โครงการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ โครงการจัดหาแหล่งสนับสนุนจากต่างประเทศ โครงการพัฒนาและเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เป็นไปตามมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา โครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการด้านการวิจัย โครงการผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการของสถานประกอบการและชุมชน โครงการศึกษาดูงานสถานประกอบการและสถานศึกษา ทั้งในและต่างประเทศ โครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บุคลากรระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา ทั้งภายในและต่างประเทศ โครงการแลกเปลี่ยนนักวิจัยระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษา ทั้งภายในและต่างประเทศ โครงการฝึกอบรมเพื่อ การพัฒนาอาชีวศึกษา ทั้งภายในและต่างประเทศ และโครงการให้ทุนสัมมนาวิชาการ ประชุมวิชาการ

นโยบายที่ ๔ : การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ เป้าหมายสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะการบริหารอย่างมีคุณภาพโดยการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผู้บริหาร มีโครงการสำคัญ อาทิ โครงการพัฒนาผู้บริหารโดยฝึกประสบการณ์จริง (On the Job Training) โครงการฝึกอบรมวิชาการด้านการบริหารสถานศึกษา โครงการฝึกอบรม ICT เพื่อการบริหาร โครงการจัดการระบบตั้งศูนย์ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาอาชีวศึกษา โครงการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายรายหัวตามประเภทสาขาวิชา โครงการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร โครงการวิเคราะห์งบประมาณการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ เป็นต้น

๒.๗ พระราชบัญญัติส่งเสริมพัฒนาฝีมือแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นบทบัญญัติที่มีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพและการพัฒนาประสิทธิภาพของสถานประกอบการ รวมทั้งการให้ความคุ้มครอง ความปลอดภัย สาธารณะจากการทำงาน เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาฝีมือแรงงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเพื่อกำหนดให้การประกอบอาชีพในสาขาอาชีพ ตำแหน่งงาน หรือลักษณะงานใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสาธารณะหรือต้องดำเนินการโดยผู้มีความรู้ความสามารถที่ได้รับการรับรองความรู้ความสามารถ โดยมีระบบการประเมินเพื่อรับรองความรู้ความสามารถ และให้นายทะเบียนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินการของศูนย์ประเมินความรู้ความสามารถ กำหนดให้ค่าธรรมเนียมที่ได้รับจากการรับรองความรู้ความสามารถ ตกเป็นของกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองความรู้ความสามารถ อีกทั้งกำหนดให้ผู้ประกอบการ ได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา ฝีมือแรงงาน รวมทั้งปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยได้บัญญัติสาระสำคัญในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา ๓ บัญญัติเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาฝีมือแรงงานว่า หมายความว่า กระบวนการที่ทำให้ผู้รับการศึกษาและประชากร วัยทำงานมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาปรับปรุงงาน มีฝีมือ ความรู้ความสามารถ จรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ และทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานเพื่อพัฒนาเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ อันได้แก่ การฝึกอบรม ฝีมือแรงงาน การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การรับรองความรู้ความสามารถ และการอื่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๓๓/๑ บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการ โดยให้ผู้ประกอบการซึ่งจ้างงานผู้ได้รับหนังสือรับรองความรู้ความสามารถ ตามจำนวนที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ใน (๑) โดยได้รับสิทธิที่จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้เป็นกรณีพิเศษสำหรับเงินได้ของผู้ประกอบการ เป็นจำนวนร้อยละของค่าจ้างผู้ได้รับหนังสือรับรองความรู้ความสามารถที่ได้จ่ายในช่วงอัตราค่าจ้าง ทั้งนี้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

๒.๘ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๓๗)

พ.ศ. ๒๕๕๘

สำหรับพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๓๗) พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกฎหมายสำคัญที่ช่วยเหลือสถานประกอบการและให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับสถานประกอบการต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือรัฐในการจัดการฝึกอบรม โดยสมควรรยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งลูกจ้างไปฝึกอบรม หรือในการฝึกอบรมลูกจ้างของตน และภาษีเงินได้สำหรับเงินได้ของผู้ดำเนินการฝึกที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงานเพื่อประโยชน์ของกิจการของผู้ดำเนินการฝึก ซึ่งออกตามความรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๓ (๑) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งมีบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา ๔ บัญญัติเกี่ยวกับการให้ยกเว้นภาษีเงินได้แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นเข้ารับการศึกษาหรือฝึกอบรมในสถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรมฝีมือแรงงานที่ทางราชการจัดตั้งขึ้นหรือที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(๒) สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมให้แก่ลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนด

มาตรา ๕ บัญญัติเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีเงินได้ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่ผู้ดำเนินการฝึกตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละห้าสิบของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงานเพื่อประโยชน์ของกิจการของผู้ดำเนินการฝึก ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๖ ถึงวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

(๒) สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงานเพื่อประโยชน์ของกิจการของผู้ดำเนินการฝึก ตั้งแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ ใช้บังคับ

๒.๙ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

อนุสนธิประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๖ ข้อ ๖ ให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาตินี้เป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ และให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสถานศึกษานำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษานั้น โดยที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการไว้แล้ว ดังนั้น จึงกำหนดมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับเพื่อเป็นหลัก และแนวทางในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแต่ละระดับให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้ประกาศกำหนดมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยที่การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่า “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ” ต้องมุ่งให้เกิดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ โดยมีแนวทาง การจัดการเรียนการสอนและองค์ประกอบอื่น ๆ ตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนามาตรฐาน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่จัด

การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก ๕ ปี โดยมีเอกสารแนบท้ายในเรื่องดังกล่าว โดยสรุป ดังนี้

๑. หลักการและวัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีนั้น ตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ บัญญัติให้การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพ ที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยมีการจัดแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ การฝึกทำงาน การวัดผลและการประเมินผล เพื่อมุ่งเน้นผลิตผู้สำเร็จการศึกษาในระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีให้เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิริยาที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง ปฏิบัติงานที่ใช้เทคนิคในการทำงาน สร้างและพัฒนางาน วางแผนจัดการพัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้ได้อย่างมีความสุข มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ มีสมรรถนะนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะของสาขาวิชานั้น ๆ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ

๒. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต้องครอบคลุมทั้งด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป และด้านสมรรถนะวิชาชีพ

๓. โครงสร้างหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต การคิดหน่วยกิตต่อภาคเรียน และการจัดการ ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ โดยที่การฝึกอาชีพในสถานประกอบการโดยมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งของการจัดการศึกษาแต่ละระดับ

๔. ผู้สอนและบุคลากรสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยที่คุณสมบัติผู้สอนให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ครูผู้สอนวิชาชีพในสาขาวิชาของสถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพที่สอนไม่น้อยกว่าสี่สัปดาห์ต่อคนต่อปีการศึกษาจากสถานประกอบการที่ร่วมจัดทวิภาคี โดยที่สถานศึกษาจัดให้ผู้มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญมาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์และความรู้แก่ผู้สอนไม่น้อยกว่าสองครั้ง ๆ ละไม่ต่ำกว่าสองชั่วโมงต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน

๕. ทรัพยากรการเรียนการสอนและการจัดการ โดยที่สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องมีวัสดุ ครุภัณฑ์ พื้นที่และอุปกรณ์การศึกษาสำหรับผู้เรียนเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ สถานศึกษาต้องมีครุภัณฑ์วิชาชีพสาขานั้น ๆ และสถานประกอบการต้องมีบุคลากรผู้ประสานงานและครูฝึก

๖. สถานศึกษาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยจัดการเรียนในสาขาวิชาที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ให้ผู้เรียนทำสัญญาการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ ทำแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพและแผนการนิเทศร่วมกับสถานประกอบการตลอดหลักสูตรปฐมนิเทศก่อนการฝึกอาชีพและการปัจฉิมนิเทศหลังเสร็จสิ้นการฝึกอาชีพ การเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการฝึกอาชีพ

มีครูนิเทศก์ฝึกอาชีพในสถานประกอบการ รวมถึงการกำกับติดตามและการประเมินผลการฝึกอาชีพ ร่วมกับสถานประกอบการ และการประชาสัมพันธ์ระบบทวิภาคีให้สถานประกอบการ ผู้เรียน และผู้ปกครองทราบ

๗. สถานประกอบการที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จะต้องส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ลักษณะงานที่ฝึกต้องสอดคล้องกับ สาขาวิชาที่เรียน มีการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา และทำสัญญาฝึกอาชีพ ระหว่างผู้เรียนกับสถานประกอบการ มีการจัดทำแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพและแผนการนิเทศการ ประเมินการฝึกอาชีพตลอดหลักสูตร อีกทั้งยังต้องมีครูฝึกในสถานประกอบการ ผู้ควบคุมการฝึกอาชีพ ผู้ประสานการจัดทวิภาคีของสถานประกอบการ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ระบบการจัดการศึกษาทวิภาคี ให้ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน มีสวัสดิการและค่าตอบแทนที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน เป็นต้น

๘. ครูฝึกในสถานประกอบการ ต้องมีคุณสมบัติตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ในการฝึกอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ต้องมีครูฝึกหนึ่งคนต่อ ผู้เรียนไม่เกินสิบคน ระดับปริญญาตรีต้องมีครูฝึกหนึ่งคนต่อผู้เรียนไม่เกินแปดคน และครูฝึกในสถาน ประกอบการต้องได้รับการแต่งตั้งให้เป็นครูฝึกตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

๙. คุณสมบัติของผู้เรียน ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษา และการประเมินผลการศึกษา และเป็นผู้ได้รับการคัดเลือก จากสถานศึกษาและสถานประกอบการ

๑๐. การจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพของสถานประกอบการ ต้องเป็นไปตามจุดประสงค์สาขาวิชาและมาตรฐาน คุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละสาขาในแต่ละระดับ โดยผู้เรียนมีการบันทึก การฝึกอาชีพ แฟ้มสะสมผลงาน บันทึกคุณธรรมจริยธรรมและจิตอาสา ให้เป็นไปตามแบบที่สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด

๑๑. ข้อกำหนดในการนิเทศ การไปนิเทศผู้เรียนในสถานประกอบการตามแผนการฝึก โดยแบ่งเป็นสองกรณี คือ ๑) การนิเทศในประเทศ ให้ครูนิเทศไปนิเทศในสถานประกอบการแห่งละ ไม่น้อยกว่าสามครั้งต่อภาคเรียน และ ๒) กรณีร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับต่างประเทศ การนิเทศอาจแบ่งออกเป็นสามวิธี ดังนี้ ๑) ให้ครูนิเทศก์ไปนิเทศอย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อภาคเรียน ๒) ให้ภาคี เครือข่ายในต่างประเทศเป็นผู้นิเทศแทนต่อภาคเรียน และ ๓) ให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนิเทศ ต่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ การไปนิเทศการฝึกอาชีพให้เป็นไปตามแผนการฝึกที่จัดทำขึ้น หากการฝึกอาชีพไม่ครบถ้วน สถานศึกษาต้องจัดการฝึกอาชีพให้เป็นไปตามจุดประสงค์สาขาวิชา ซึ่งครูนิเทศก์ ต้องผ่านการอบรมการนิเทศการฝึกอาชีพจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ชั่วโมงนิเทศการฝึก อาชีพในสถานประกอบการให้คิดเป็นเวลาชั่วโมงสอนปกติ หากชั่วโมงสอนเกินภาระงานที่กำหนดสามารถ เบิกค่าสอนเกินภาระงานได้ตามระเบียบของทางราชการได้

๑๒. การวัดผลและประเมินผลการเรียนและการสำเร็จการศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรแต่ละระดับ โดยใน การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ให้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและใช้วิธีการประเมินอย่างหลากหลาย ตามสภาพจริง สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกอาชีพ โดยคำนึงถึง พัฒนาการของผู้เรียนและสมรรถนะที่ต้องการ

๑๓. การประกันคุณภาพ ในส่วนของการประกันคุณภาพหลักสูตร มีข้อกำหนด คือ

๑) ให้ทุกหลักสูตรต้องกำหนดระบบการประกันคุณภาพไว้ให้ชัดเจนครอบคลุมทั้งคุณภาพ ผู้สำเร็จการศึกษา การบริหารหลักสูตร ทรัพยากรการจัดการอาชีวศึกษา ความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน

๒) กำหนดสมรรถนะรายวิชา โดยปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือพัฒนารายวิชาใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ สำหรับการประกันคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา มีแนวทาง คือ ๑) มีคุณวุฒิตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ๒) มีทักษะและความสามารถในการกำกับดูแล มีความเชี่ยวชาญในการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน ๓) สถานประกอบการมีความพึงพอใจในศักยภาพผู้สำเร็จการศึกษา และ ๔) มีใบรับรองการฝึกอาชีพจากสถานประกอบการ องค์กรเอกชน สมาคม องค์กรวิชาการ หรือองค์กรวิชาชีพ

๒.๑๐ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการให้ความเห็นชอบรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน

สำหรับประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้ความเห็นชอบรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกเตรียมเข้าทำงานนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน จึงกำหนดหลักเกณฑ์ในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ

ข้อ ๓ ระบุว่าผู้ซึ่งจัดให้มีการฝึกเตรียมเข้าทำงานตามสาขาอาชีพที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและประสงค์ขอรับความเห็นชอบรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน ซึ่งการยื่นคำขอต้องยื่นตามจังหวัดที่สถานประกอบการของผู้ซึ่งจัดให้มีการฝึกนั้นตั้งอยู่

ข้อ ๔ การยื่นคำขอดังกล่าว ให้ยื่นคำขอตามแบบที่กำหนดไว้ก่อนวันที่จัดให้มีการฝึกอบรมไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำเนาหนังสือแสดงการจดทะเบียนและวัตถุประสงค์ของกิจการ หลักสูตร สถานที่ฝึกหรือศูนย์ฝึก ชื่อและคุณสมบัติของครูฝึก กำหนดระยะเวลาการฝึก รายการอุปกรณ์ที่จำเป็นที่ใช้ฝึกทั้งที่มีอยู่แล้วและที่ต้องจัดหาใหม่ วิธีการและมาตรฐานในการวัดผลการฝึก รายละเอียดประโยชน์ของกิจการของผู้ดำเนินการฝึก และรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฝึก เป็นต้น

๒.๑๑ ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง กำหนดรายการค่าใช้จ่าย ในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน

เพื่อประโยชน์ในการขอรับสิทธิประโยชน์และความชัดเจนในการจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ (๗) และมาตรา ๓๙ (๓) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานจึงกำหนดรายการค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงานไว้ โดยให้ผู้ดำเนินการฝึกซึ่งจัดให้มีการฝึกเตรียมเข้าทำงานโดยการรับบุคคลทั่วไป หรือโดยการรับนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาที่สถานศึกษา ส่งเข้ารับการฝึกตามหลักสูตรของสถานศึกษาหลักสูตรของผู้ดำเนินการฝึกหรือหลักสูตรที่สถานศึกษา

กับผู้ดำเนินการฝึกได้ร่วมกันจัดทำขึ้น หรือโดยการรับบุคคลที่ทางราชการส่งมาฝึกกับผู้ดำเนินการฝึกจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึก ดังนี้

๑) รายละเอียดที่แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของกิจการของผู้ดำเนินการฝึก ได้แก่

ก. ประโยชน์ในด้านของการได้กำลังแรงงานเข้ามาช่วยในการดำเนินกิจการของผู้ดำเนินการฝึก

ข. ประโยชน์ในด้านของการได้กำลังแรงงานในอนาคตที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะฝีมือและทัศนคติในการทำงานตรงตามความต้องการของผู้ประกอบกิจการ

ค. ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ

๒) รายละเอียดเกี่ยวกับรายการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฝึก ซึ่งจะได้รับการส่งเสริมตามประเภทและอัตรา ดังนี้

ก. ค่าสอนหรือค่าตอบแทนวิทยากร เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินชั่วโมงละ ๑,๒๐๐ บาท ทั้งนี้ ไม่เกินวันละแปดชั่วโมง

ข. ค่าพาหนะเดินทางสำหรับผู้เข้ารับการฝึก ในวันที่มารายงานตัวเข้ารับการฝึกและในวันที่เดินทางกลับภูมิลำเนาเมื่อสำเร็จการฝึก เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินเที่ยวละ ๑,๐๐๐ บาท

ค. ค่าพาหนะเดินทางสำหรับผู้เข้ารับการฝึกในระหว่างเข้ารับการฝึก เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินวันละ ๑๐๐ บาท เฉพาะวันที่เข้ารับการฝึก

ง. ค่าอาหารและค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับผู้เข้ารับการฝึก และผู้สอนหรือวิทยากรเท่าที่จ่ายจริง ไม่เกินคนละ ๒๐๐ บาทต่อวัน เฉพาะวันที่มีการฝึก

จ. ค่าเบี้ยเลี้ยงสำหรับผู้เข้ารับการฝึก เท่าที่จ่ายจริง เฉพาะวันที่เข้ารับการฝึก

ฉ. ค่าที่พักสำหรับผู้เข้ารับการฝึก เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท หรือไม่เกินวันละ ๑๐๐ บาท

ช. ค่าเครื่องแต่งกายสำหรับผู้เข้ารับการฝึก เท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท

ซ. ค่าจัดทำเอกสารประกอบการฝึก เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินคนละ ๓,๐๐๐ บาท

ฅ. ค่าอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หรือเครื่องมือประจำตัวสำหรับผู้เข้ารับการฝึกที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินคนละ ๓,๐๐๐ บาท

ญ. ค่าประกันอุบัติเหตุระหว่างการฝึกสำหรับผู้เข้ารับการฝึกเท่าที่จ่ายจริงไม่เกินคนละ ๓,๐๐๐ บาท

บทที่ ๓

สถานการณ์ และความร่วมมือในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

๓.๑ สถานการณ์ และสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของไทย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีสถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดทั่วประเทศ มากกว่า ๔๐๐ แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว วิทยาลัยประมง วิทยาลัยสารพัดช่าง วิทยาลัยการอาชีพ และ กาญจนภิเษกวิทยาลัย ช่างทองหลวง โดยทุกวิทยาลัยจะจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) นอกจากนั้น สถานศึกษาอาชีวศึกษาข้างต้นบางแห่งยังมีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาชีพในระยะสั้น หรือหลักสูตรระยะสั้นในวิทยาลัยสารพัดช่าง และวิทยาลัยการอาชีพ โดยในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีสถาบันการศึกษาในสังกัดที่สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ

๑) สถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน ๑๙ แห่ง โดยจัดตั้งในภาคเหนือ ๔ แห่ง ภาคกลาง ๕ แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕ แห่ง ภาคใต้ ๓ แห่ง ภาคตะวันออก และกรุงเทพมหานคร อย่างละ ๑ แห่ง สถาบันการการอาชีวศึกษาเกษตร มีจำนวน ๔ แห่ง ใน ๔ ภาค ยกเว้นภาคตะวันออก โดยสามารถเปิดและดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ถึงระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ

๒) วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ และวิทยาลัยอื่น ๆ ซึ่งเปิดสอนและจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เท่านั้น

หลักสูตรการเรียนการสอนที่เปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ใน ๙ ประเภทวิชา ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรม บริหารธุรกิจ เกษตรกรรม ประมง ศิลปกรรม คหกรรม อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสิ่งทอ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยในแต่ละประเภทวิชานั้นยังมีการแบ่งสาขาวิชาอีกหลากหลาย และมีความแตกต่างกันทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) บางสาขาวิชามีการเปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แต่ไม่มีเปิดสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

หลักสูตรในระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการ เป็นหลักสูตร ๒ ปี ต่อเนื่อง เปิดสอนในกลุ่มอุตสาหกรรม และบริหารธุรกิจ โดยจะเปิดสอนในวิทยาลัยที่รวมตัวเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา และสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร บางแห่งที่มีความพร้อมเท่านั้น ดังนั้น ในแต่ละปีการศึกษาจึงยังมีนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยี หรือสายปฏิบัติการที่มีจำนวนไม่มาก

รายละเอียดของหลักสูตร ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) แสดงไว้ในตาราง ดังนี้

ประเภทวิชา	สาขาวิชา	
	หลักสูตร ระดับ ปวช. พ.ศ. ๒๕๖๒	หลักสูตรระดับ ปวส. พ.ศ. ๒๕๖๓
อุตสาหกรรม	๑. ช่างยนต์ ๒. ช่างกลโรงงาน ๓. ช่างเชื่อมโลหะ ๔. ช่างไฟฟ้ากำลัง ๕. ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ๖. ช่างก่อสร้าง ๗. ช่างเครื่องเรือนและตกแต่งภายใน ๘. สถาปัตยกรรม ๙. สำรวจ ๑๐. ช่างเขียนแบบเครื่องกล ๑๑. ช่างซ่อมบำรุง ๑๒. ช่างพิมพ์ ๑๓. ช่างเทคนิคแวนตาและเลนส์ ๑๔. ช่างต่อเรือ ๑๕. ช่างโทรคมนาคม ๑๖. ช่างเครื่องมือวัดและควบคุม ๑๗. อุตสาหกรรมยาง ๑๘. เมคคาทรอนิกส์ ๑๙. ช่างเทคนิคคอมพิวเตอร์ ๒๐. เทคโนโลยีฟอกหนัง ๒๑. ช่างเครื่องทำความเย็นและปรับอากาศ ๒๒. ช่างซ่อมบำรุงเรือ และเครื่องกลเกษตร	๑. เทคนิคเครื่องกล ๒. เทคนิคการผลิต ๓. เทคนิคโลหะ ๔. ไฟฟ้า ๕. อิเล็กทรอนิกส์ ๖. ช่างก่อสร้าง ๗. เฟอร์นิเจอร์และตกแต่งภายใน ๘. เทคนิคสถาปัตยกรรม ๙. สำรวจ ๑๐. เขียนแบบเครื่องกล ๑๑. เทคนิคอุตสาหกรรม ๑๒. การพิมพ์ ๑๓. เทคนิคพลังงาน ๑๔. เทคโนโลยีขึ้นรูปพลาสติก ๑๕. ช่างกายอุปกรณ์ ๑๖. เทคโนโลยีการต่อเรือ ๑๗. การตรวจสอบโดยไม่ทำลาย ๑๘. เทคโนโลยีโทรคมนาคม ๑๙. เครื่องมือวัดและควบคุม ๒๐. โยธา ๒๑. เทคโนโลยีอุตสาหกรรมยาง ๒๒. เคมีอุตสาหกรรม ๒๓. ปีโตรเคมี ๒๔. ช่างอากาศยาน ๒๕. เมคคาทรอนิกส์และหุ่นยนต์ ๒๖. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ๒๗. เทคโนโลยีเครื่องมือวัดและ ควบคุมงานปีโตรเลียม ๒๘. เทคนิคเครื่องทำความเย็นและ ปรับอากาศ ๒๙. เทคนิคซ่อมบำรุงเรือ ๓๐. เทคโนโลยีบริการยานยนต์ ๓๑. เครื่องกลเกษตร ๓๒. เทคนิคควบคุมและซ่อมบำรุง ระบบขนส่งทางราง ๓๓. เทคนิคการจัดการอาคาร

ประเภทวิชา	สาขาวิชา	
	หลักสูตร ระดับ ปวช. พ.ศ. ๒๕๖๒	หลักสูตรระดับ ปวส. พ.ศ. ๒๕๖๓
พาณิชยกรรม/ บริหารธุรกิจ	๑. การบัญชี ๒. การตลาด ๓. การเลขานุการ ๔. คอมพิวเตอร์ธุรกิจ ๕. ธุรกิจสถานพยาบาล ๖. การประชาสัมพันธ์ ๗. ธุรกิจค้าปลีก ๘. ภาษาต่างประเทศ ๙. โลจิสติกส์ ๑๐. การจัดการสำนักงาน ๑๑. การจัดการด้านความปลอดภัย ๑๒. ธุรกิจการกีฬา	๑. การบัญชี ๒. การตลาด ๓. การเลขานุการ ๔. เทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล ๕. ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ๖. ธุรกิจสถานพยาบาล ๗. การจัดการธุรกิจค้าปลีก ๘. ภาษาต่างประเทศธุรกิจ ๙. การจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน ๑๐. การจัดการ ๑๑. การจัดการสำนักงาน ๑๒. การจัดการธุรกิจการกีฬา ๑๓. ธุรกิจการบิน
ศิลปกรรม	๑. วิจิตรศิลป์ ๒. การออกแบบศิลปหัตถกรรม ๓. เซรามิก ๔. ศิลปหัตถกรรม ๕. รูปพรรณเครื่องถมและเครื่องประดับ ๖. ถ่ายภาพและมัลติมีเดีย ๗. เทคโนโลยีศิลปกรรม ๘. คอมพิวเตอร์กราฟิก ๙. อุตสาหกรรมเครื่องหนัง ๑๐. เครื่องประดับอัญมณี ๑๑. ช่างทองหลวง ๑๒. การพิมพ์สกรีน ๑๓. ออกแบบนิเทศศิลป์	๑. วิจิตรศิลป์ ๒. การออกแบบ ๓. เทคโนโลยีเซรามิก ๔. ศิลปหัตถกรรมรูปพรรณเครื่องถมและเครื่องประดับ ๕. ถ่ายภาพและมัลติมีเดีย ๖. เทคโนโลยีศิลปกรรม ๗. ดิจิทัลกราฟิก ๘. เทคโนโลยีผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องหนัง ๙. เครื่องประดับอัญมณี ๑๐. ช่างทองหลวง ๑๑. การพิมพ์สกรีน ๑๒. ออกแบบนิเทศศิลป์
คหกรรม	๑. แฟชั่นและสิ่งทอ ๒. อาหารและโภชนาการ ๓. คหกรรมศาสตร์ ๔. ธุรกิจเสริมสวย ๕. ธุรกิจคหกรรม	๑. เทคโนโลยีแฟชั่นและเครื่องแต่งกาย ๒. อาหารและโภชนาการ ๓. การบริหารงานคหกรรมศาสตร์ ๔. ธุรกิจความงาม ๕. ธุรกิจคหกรรม ๖. การจัดการดูแลผู้สูงอายุ ๗. เชฟอาหารไทย

ประเภทวิชา	สาขาวิชา	
	หลักสูตร ระดับ ปวช. พ.ศ. ๒๕๖๒	หลักสูตรระดับ ปวส. พ.ศ. ๒๕๖๓
เกษตรกรรม	๑. เกษตรศาสตร์	๑. เกษตรศาสตร์ ๒. พืชศาสตร์ ๓. สัตวศาสตร์ ๔. ช่างกลเกษตร ๕. อุตสาหกรรมเกษตร ๖. สัตวรักษ์ ๗. เกษตรอุตสาหกรรม(ระหว่างปรับปรุง) ๘. เทคโนโลยีภูมิทัศน์ ๙. เกษตรศาสตร์ระหว่างประเทศ
ประมง	๑. เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑. เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ๒. แปรรูปสัตว์น้ำ
อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	๑. การโรงแรม ๒. การท่องเที่ยว	๑. การโรงแรม ๒. การท่องเที่ยว ๓. การจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเกษตร เชิงนิเวศ ๔. การจัดประชุมและนิทรรศการ
อุตสาหกรรม สิ่งทอ	๑. เทคโนโลยีสิ่งทอ ๒. เคมีสิ่งทอ ๓. เทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม	๑. เทคโนโลยีสิ่งทอ ๒. เคมีสิ่งทอ ๓. เทคโนโลยีเครื่องนุ่งห่ม
เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร	๑. เทคโนโลยีสารสนเทศ ๒. คอมพิวเตอร์โปรแกรมเมอร์	๑. เทคโนโลยีสารสนเทศ ๒. คอมพิวเตอร์โปรแกรมเมอร์ ๓. คอมพิวเตอร์เกมส์และแอนิเมชัน
อุตสาหกรรม บันเทิงและ ดนตรี	๑. อุตสาหกรรมบันเทิง ๒. การดนตรี ๓. การสร้างเครื่องดนตรีไทย	๑. เทคโนโลยีระบบแสง (ระหว่างปรับปรุง) ๒. ดนตรีและเทคโนโลยี ๓. เทคโนโลยีการสร้างเครื่องดนตรีไทย (ระหว่างปรับปรุง) ๔. เทคโนโลยีระบบเสียง (ระหว่างปรับปรุง)
พาณิชยนาวิ	-	๑. การเดินเรือ ๒. เทคนิคเครื่องกลเรือ ๓. อิเลคทรอนิกคอลล

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา มีความหลากหลาย ในสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างมาก ดังนั้น ในการดำเนินงานหรือการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี ดังกล่าวนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้มีการจัดตั้ง “ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (Dual Vocational Education Center)” ขึ้น โดยศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีดังกล่าวมีหน้าที่สำคัญ ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีเป็นการเฉพาะ จัดทำรูปแบบและ

แนวทางการปฏิบัติ เพื่อมอบนโยบายให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาในกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทุกแห่งดำเนินการ การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในระยะแรกเปิดสอนเพียงหนึ่งสาขาวิชาในประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม แต่ในปัจจุบันได้เปิดสอนใน ๔๐ สาขาวิชา ใน ๔ ประเภทวิชา คือ ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม พณิชยกรรม และศิลปกรรม โดยจุดเด่นของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี คือ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในส่วนของสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาและผู้เรียน ทำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาวางแผนรับนักศึกษาได้มากขึ้น เพราะนักศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีนั้น จะเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพียงบางวิชาเท่านั้น หลังจากนั้นจะเข้ารับการฝึกปฏิบัติงานหรือฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

ในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) พบว่าในรายงานประจำปี ๒๕๖๑ ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้นำเสนอความร่วมมือในการฝึกงานนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาในต่างประเทศ โดยมีรายละเอียดตามรายงาน สรุปได้ดังนี้

ปี ๒๕๖๑ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินโครงการความร่วมมือในการฝึกงานนักเรียน นักศึกษาในต่างประเทศ โดยร่วมมือกับประเทศเครือข่าย จำนวน ๘ ประเทศ ๑ เขตปกครองพิเศษ คือ ประเทศอิสราเอล ประเทศเยอรมัน ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศจีน ประเทศเดนมาร์ก ประเทศบรูไน และไต้หวัน เพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักเรียน นักศึกษาใน ๑๑ สาขาวิชาชีพ ประกอบด้วย สาขา พืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ การโรงแรม การท่องเที่ยว คหกรรม อาหารและโภชนาการ ประมง เทคโนโลยีสารสนเทศ เมคคาทรอนิกส์ ระบบราง และสาขาช่างยนต์ นักเรียน นักศึกษาเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น จำนวน ๓๕๘ คน โดยที่นักเรียน นักศึกษาที่ผ่านการเข้ารับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจะได้รับใบประกาศนียบัตรรับรองจากหน่วยงานที่รับฝึกงาน

นอกจากนั้น ในรายงานฉบับดังกล่าว ได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนามาตรฐานกำลังคนอาชีวศึกษาด้านเทคโนโลยีนวัตกรรม (Innovative Technology) ให้พร้อมก้าวสู่ Thailand 4.0 มีรายละเอียด สรุปได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษา รองรับการพัฒนาประเทศไทยสู่ Thailand 4.0 นโยบายระเบียงเศรษฐกิจพิเศษตะวันออก (ECC) นโยบาย One Belt One Road ซึ่งสอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาล และนโยบายของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีความทันสมัย ก้าวทันเทคโนโลยีวิทยาการ วิชาชีพ ตามความต้องการของอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศทั้ง S-Curve และ New S-Curve ซึ่งต้องเร่งดำเนินการพัฒนากระบวนการจัดการอาชีวศึกษาทั้งระบบ อาทิ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครูในสถานศึกษาและครูฝึกในสถานประกอบการ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ระบบการฝึกประสบการณ์อาชีพสำหรับผู้เรียนอาชีวศึกษา ให้มีความพร้อมเพื่อเป็นกำลังสำคัญในสังคมยุคประเทศไทย ๔.๐ โดยพัฒนาหลักสูตรระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ สาขาวิชาชีพเฉพาะทาง และสาขาขาดแคลน (สาขาใหม่) ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติร่วมกับ

สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ สาขาวิชา ยานยนต์ โลจิสติกส์ ท่องเที่ยว หุ่นยนต์ ระบบราง อากาศยาน พลังงานทดแทน เกษตร ๔.๐ อากาศยาน ไร้คนขับ การพัฒนาภาษาและการสื่อสาร ได้ดำเนินการร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ในรูปแบบ Sister College โดยทำ MOU กับ สถานศึกษา/สถาบันการศึกษาในประเทศ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในสาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้

หลักสูตร/สาขาวิชา	สถานศึกษา/สถาบัน	สถานศึกษา ในสาธารณรัฐ ประชาชนจีน ที่ลงนาม MOU
๑. ระบบราง	๑. วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร	๑. วิทยาลัยอาชีวะและเทคนิคทาง รถไฟของซีอาน (Xi'an Railway Vocational and Technical Institute) เมืองซีอาน
๒. อากาศยาน/ธุรกิจการ บิน	๑. วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร	๑. วิทยาลัยอาชีวศึกษาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีซานตง (Shandong Polytechnic College)
๓. การออกแบบอัญมณี	๑. กาญจนานิเชกวิทยาลัย ช่างทองหลวง สถาบัน การอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร	๑.วิทยาลัยอาชีวศึกษาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีซานตง (Shandong Polytechnic College)
๔. หุ่นยนต์	๑. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี สถาบัน การอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร	๑. วิทยาลัยเซียงไฮ้ อิเล็กทรอนิกส์
๕. เมคคาทรอนิกส์	๑. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ๒. วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร	๑. Beijing Polytechnic ๒. Shanghai Technical Institute of Electronics & Information
๖. ก่อสร้าง	๑. วิทยาลัยเทคนิคดุสิต สถาบัน การอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร	๑. Hunan Communication Engineering Polytechnic
๗. Digital Marketing และเป็นศูนย์พัฒนา ทักษะการสื่อสาร Development Center opening ceremony and vocational Joint Discussion (China Thai)	๑. วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี ๒. สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร	๑. วิทยาลัย Hebei Software Institute

หลักสูตร/สาขาวิชา	สถานศึกษา/สถาบัน	สถานศึกษา ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ลงนาม MOU
๘. โลจิสติกส์ (ทวิวุฒิ)	๑. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ๒. วิทยาลัยพณิชยการอินทราชัย สถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร	๑. Fujian Polytechnic of Information Technology. ๒. Tang Chinese Education & Technology Co. Ltd.
๙. ยานยนต์สมัยใหม่	๑. สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ๒. สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง ๓. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก มหานคร สถาบันการ อาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร	๑. สถาบันยานยนต์แห่งชาติ ๒. วิทยาลัย Hunan Industry Polytechnic
๑๐. อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและ การท่องเที่ยวเชิง สุขภาพ	๑. สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้	
๑๑. ภาษาจีนและ วัฒนธรรม	๑. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ ๒. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สิงห์บุรี ๓. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี พิจิตร ๔. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ลพบุรี ๕. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เพชรบูรณ์ ๖. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี พะเยา	(อยู่ระหว่างเสนอขอเป็นศูนย์กลาง ทดสอบมาตรฐานภาษาจีน ระดับชาติ HSK) วิทยาลัยหุหนานเคมีคอล วิทยาลัยหุหนาน คอมมูนิเคชั่น Tang Chinese Education & Technology Co., Ltd. Beijing Agri
๑๒ . Smart Farm : อากาศยานไร้คนขับ New Agricultural	๑. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สิงห์บุรี ๒. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี พิจิตร ๓. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี พะเยา ๔. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี เพชรบูรณ์ ๕. สถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร ภาคเหนือ	๑. มหาวิทยาลัยเจียงซู ๒. มหาวิทยาลัยเกษตร ปักกิ่ง ๓. Beijing Vocational College of Agriculture

หลักสูตร/สาขาวิชา	สถานศึกษา/สถาบัน	สถานศึกษา ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ลงนาม MOU
๑๓. การโรงแรม	๑. วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย สถาบันการอาชีวศึกษา ภาคเหนือ ๒	

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการทำความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับ ภาควิชาหรือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ใช้รูปแบบ Sister College โดยมีการลงนามทำความร่วมมือบันทึกข้อตกลง (MOU) กับสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในสาขาวิชาต่าง ๆ นั้น ส่วนใหญ่จะมีการดำเนินการทำความร่วมมือภายใต้สถาบันการอาชีวศึกษา ทำให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่ไม่ได้รวมอยู่ในสถาบันการอาชีวศึกษาใด ๆ ไม่ได้รับโอกาสจากการดำเนินงานในโครงการลักษณะดังกล่าวนี้

ในส่วนของการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จากรายงานประจำปี ๒๕๖๑ มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการโครงการขยายและยกระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องต่าง ๆ ให้แก่บุคลากรของสถานศึกษาอาชีวศึกษาต่าง ๆ และสถานประกอบการที่จัดการอาชีวศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบทวิภาคี ครูผู้สอน และครูนิเทศการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ตลอดจนครูฝึกในสถานประกอบการ เน้นการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบทวิภาคี จัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้เรียน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีทักษะและสมรรถนะในการทำงานตรงสาขาวิชาชีพ การดำเนินงานตามนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีดังนี้

๑) อบรมครูฝึกในสถานประกอบการ ในหลักสูตรการพัฒนาครูฝึกต้นแบบในสถานประกอบการ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (หลักสูตร ๓๐ ชั่วโมง) มีครูฝึกผ่านการอบรมในหลักสูตร จำนวน ๕๔๐ คน โดยมีการจัดอบรมทั้ง ๕ ภาค สถานศึกษาที่เป็นเจ้าภาพ ได้แก่

๑.๑ วิทยาลัยการอาชีพบางแก้วฟ้า (หลวงพ่อบึงอุปถัมภ์)	จำนวน ๑๐๕ คน
๑.๒ วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์	จำนวน ๓๗ คน
๑.๓ วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษก หนองจอก	จำนวน ๑๐๓ คน
๑.๔ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี	จำนวน ๔๒ คน
๑.๕ วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น	จำนวน ๓๒ คน
๑.๖ วิทยาลัยเทคนิคนครนายก	จำนวน ๔๖ คน
๑.๗ วิทยาลัยเทคนิคกระบี่	จำนวน ๔๒ คน
๑.๘ วิทยาลัยการอาชีพไชยา	จำนวน ๔๐ คน
๑.๙ วิทยาลัยการอาชีพเกาะคา	จำนวน ๔๙ คน
๑.๑๐ วิทยาลัยเทคนิคลำพูน	จำนวน ๔๔ คน

๒) การพัฒนาครูผู้สอนระบบทวิภาคี หลักสูตร ๔๐ ชั่วโมง สถานศึกษาที่เป็นเจ้าภาพ คือ วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี มีครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผ่านการพัฒนา จำนวน ๒๑๒ คน

๓) การพัฒนาศักยภาพ ครูนิเทศก์ต้นแบบระบบทวิภาคี ครูนิเทศ ที่ผ่านการพัฒนาศักยภาพ จำนวน ๓๒๑ คน สถานศึกษาที่เป็นเจ้าภาพ ได้แก่

๓.๑ วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา	จำนวน ๙๗ คน
๓.๒ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี	จำนวน ๑๐๐ คน
๓.๓ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี	จำนวน ๖๓ คน
๓.๔ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่	จำนวน ๖๑ คน

๔) การพัฒนาศักยภาพ รองผู้อำนวยการที่ดูแลงานด้านทวิภาคี และหัวหน้าทวิภาคีต้นแบบ ผู้ผ่านการพัฒนาศักยภาพ จำนวน ๓๖๔ คน สถานศึกษาที่เป็นเจ้าภาพ ได้แก่

๔.๑ วิทยาลัยเทคนิคระยอง	จำนวน ๑๐๖ คน
๔.๒ วิทยาลัยเทคนิคชุมแพ	จำนวน ๑๓๒ คน
๔.๓ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช	จำนวน ๖๒ คน
๔.๔ วิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตถ์	จำนวน ๖๔ คน

๕) การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี เพื่อเตรียมความพร้อมสู่มาตรฐานสากล ประกอบด้วย ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผ่านการพัฒนาด้านภาษาต่างประเทศ จำนวน ๒๒๙ คน สถานศึกษา ที่เป็นเจ้าภาพ ได้แก่

๕.๑ วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น	จำนวน ๓๐ คน
๕.๒ วิทยาลัยการอาชีวศึกษาปทุมธานี	จำนวน ๗๐ คน
๕.๓ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี	จำนวน ๖๔ คน
๕.๔ วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย	จำนวน ๖๕ คน

๖) การจัดทำฐานข้อมูลการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเชื่อมโยงด้าน Demand และ Supply ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผ่านการพัฒนาการจัดทำฐานข้อมูล จำนวน ๔๑๒ คน สถานศึกษาที่เป็นเจ้าภาพ ได้แก่

๖.๑ วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี	จำนวน ๗๔ คน
๖.๒ วิทยาลัยเทคนิคเลย	จำนวน ๑๑๖ คน
๖.๓ วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี	จำนวน ๖๒ คน
๖.๔ วิทยาลัยเทคนิคสุราษฎร์ธานี	จำนวน ๗๙ คน
๖.๕ วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่	จำนวน ๘๑ คน

๗) การพัฒนาครูต้นแบบเพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ รายวิชาทวิภาคีทุกประเภทวิชา ประกอบด้วย ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผ่านการพัฒนาการเพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ จำนวน ๑๗๔ คน สถานศึกษาที่เป็นเจ้าภาพ ได้แก่

๗.๑ วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น	จำนวน ๖๕ คน
๗.๒ วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี	จำนวน ๖๙ คน
๗.๓ วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี	จำนวน ๔๐ คน

ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้สรุปข้อมูลจำนวนผู้เรียนในระบบปกติและระบบทวิภาคี ประจำปี ๒๕๖๒ มีรายละเอียด ดังนี้

จำนวนผู้เรียนอาชีวะทั้งหมด	๖๕๑,๘๔๗ คน
จำนวนผู้เรียนปกติ	๕๑๑,๕๙๘ คน
จำนวนผู้เรียนทวิภาคี	๑๔๐,๒๖๗ คน
ร้อยละของผู้เรียนทวิภาคี	๒๑.๕๒

ตารางเปรียบเทียบจำนวนผู้เรียนระบบปกติและทวิภาคีจำแนกตามระดับ

ระดับ	ระบบปกติ		ระบบทวิภาคี	
	(คน)	(เปอร์เซ็นต์)	(คน)	(เปอร์เซ็นต์)
ปวช. ๑	๑๓๖,๔๕๑	๘๙.๓๖	๑๖,๒๔๒	๑๐.๖๔
ปวช. ๒	๑๐๙,๗๗๙	๘๘.๖๙	๑๓,๙๕๖	๑๑.๓๑
ปวช. ๓	๙๔,๗๔๘	๘๘.๕๗	๑๒,๒๒๔	๑๑.๔๓
ปวส. ๑	๗๑,๐๕๖	๖๒.๖๕	๔๒,๓๖๓	๓๗.๓๕
ปวส. ๒	๖๖,๑๙๓	๖๓.๕	๓๘,๐๔๓	๓๖.๕
ทล.บ ๑	๐	๐	๔,๒๘๐	๑๐๐
ทล.บ ๒	๐	๐	๓,๘๙๓	๑๐๐

๓.๒ การจัดการอาชีวศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานของต่างประเทศ

จากรายงานการวิจัยของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อยกระดับคุณภาพแรงงานไทย สรุปประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

การจัดการอาชีวศึกษา ของประเทศเยอรมนี เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย โรงเรียนหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา มีทั้งของรัฐและเอกชน แต่ในประเทศสิงคโปร์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้งหมดล้วนแล้วแต่เป็นของรัฐ มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทอาชีวศึกษา และยังมีบทบาทในการจัดฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่จำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของภาคแรงงานในปัจจุบัน และทักษะที่จำเป็นในอนาคตให้ตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการ ทั้งนี้ รูปแบบที่โรงเรียนหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาดำเนินการจัดการศึกษามีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามประเภทหรือจุดมุ่งเน้นเฉพาะของแต่ละวิทยาลัย เช่น

การจัดการเรียนการสอน ในประเทศเยอรมนี จะมีกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งแบบเรียนเต็มเวลาในโรงเรียนหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา (Full time Vocational School) และแบบเรียนไม่เต็มเวลา (Part-time vocational school)

ในประเทศเกาหลีใต้ สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทหลัก คือ สถาบันการศึกษาที่มีผู้ดูแลและบริหารจัดการโดยกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ โรงเรียนสามัญอาชีวศึกษา (Vocational High School (VHSs)) โรงเรียนไมสเตอร์ (Meister School) และวิทยาลัยอาชีวศึกษา (Vocational

college) และในส่วนของสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพ (Vocational Training Institute) จะควบคุมดูแล โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ วิทยาลัยโพลีเทคนิค (Korea polytechnic colleges (KoPos)) และสถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (The Human Resource Development Institutes) ภายใต้หอการค้าและอุตสาหกรรม (KCCI)

ประเทศออสเตรเลีย สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษามีหลายรูปแบบ อาทิ วิทยาลัยเทคนิคและการศึกษาต่อเนื่อง วิทยาลัยการเกษตร และสถานศึกษาเอกชน องค์กร ในระดับชุมชน ศูนย์การพัฒนาทักษะอุตสาหกรรม (Industry Skill Centres) ศูนย์พัฒนาทักษะ พาณิชยกรรมและวิสาหกิจ (commercial and enterprise training providers) รวมทั้งมหาวิทยาลัย และโรงเรียนบางแห่งก็มีการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษาด้วย

ประเทศสิงคโปร์ มีการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ในสถานศึกษา ๒ ประเภท คือ สถาบันเทคนิคศึกษา (ITE) และวิทยาลัยโพลีเทคนิค

ในส่วนของหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษา ที่มีการดำเนินการ ในทุกประเทศ มีการจัดการศึกษาในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และในประเทศเยอรมนี มีการพัฒนาหลักสูตรชั้นสูง หรือช่าง ชำนาญการ (ไมสเตอร์) โดยหลักสูตรอาชีวศึกษาในทุกประเทศต่างมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งในภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับภาคปฏิบัติ ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและ สถานประกอบการ หลักสูตรการศึกษาได้รับการพัฒนาปรับปรุง เปลี่ยนแปลง มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ อีกทั้งหลักสูตรยังได้รับการพัฒนาอย่างมี ส่วนร่วมจากภาคประกอบการ เพื่อให้หลักสูตรการจัดการศึกษามีความทันสมัย มุ่งไปสู่การเปลี่ยนแปลง ในอนาคต อีกทั้งยังมีระบบในการพัฒนา ปรับปรุง และรับรองหลักสูตร ซึ่งมีความเป็นมาตรฐาน ในระดับชาติและระดับสากลด้วย

ครูผู้สอนในสถานศึกษาและในสถานประกอบการทุกประเทศต่างให้ความสำคัญกับ คุณภาพและมาตรฐานของครู มีกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎ ระเบียบที่กำหนดโดยภาครัฐ ในการกำหนด คุณภาพมาตรฐานของผู้ที่จะเป็นครูในสถานศึกษา และครูฝึกในสถานประกอบการ โดยจะต้องผ่าน การคัดเลือกและพัฒนาความรู้ ทักษะ อาทิเช่น วิธีการจัดการเรียนการสอน จิตวิทยาการสอน ความรู้ เชิงทฤษฎี ความรู้เชิงการปฏิบัติ เป็นต้น รวมทั้งให้ครูต้องมีประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการ และในสถานประกอบการที่มีระบบทวิภาคี จะต้องมีการฝึกชำนานุกรการในสถานประกอบการ (ไมสเตอร์) ที่ผ่านการศึกษาในหลักสูตรไมสเตอร์แล้ว เป็นผู้ดูแลนักศึกษาาระบบทวิภาคี

ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรต่าง ๆ ทางด้านอาชีวศึกษา จะได้รับวุฒิบัตรรับรอง การสำเร็จการศึกษาจากกระทรวงด้านการศึกษาในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โดยที่ผู้เรียน จะต้องสอบวัดสมรรถนะ ซึ่งจัดขึ้นโดยสภาหอการค้าและอุตสาหกรรม และผู้ที่สอบผ่านจะได้รับ ประกาศนียบัตร ๒ ใบ คือ ประกาศนียบัตรวุฒิมืออาชีพ/ช่างฝีมือ จากหอการค้าและอุตสาหกรรม และ วุฒิการศึกษาจากสถานศึกษา ประกาศนียบัตรทั้ง ๒ ใบนี้ เป็นเอกสารสำคัญที่ใช้ประกอบในการสมัคร เข้าทำงาน ซึ่งสถานประกอบการจะใช้เอกสารดังกล่าวนี้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณาบุคคลเพื่อรับ เข้าทำงาน สำหรับประเทศเกาหลีใต้ มีระบบการทดสอบวุฒิบัตรทางเทคนิคแห่งชาติ (National Technical Qualification System) เพื่อควบคุมดูแลมาตรฐานการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม

ของประเทศ ซึ่งรับผิดชอบโดยสำนักงานแรงงาน ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการทดสอบความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพให้แก่กลุ่มวิศวกรและช่างฝีมือ และสภาหอการค้าและอุตสาหกรรม จะมีหน้าที่รับผิดชอบในการทดสอบความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพของกลุ่มอาชีพบริการ โดยจัดระดับชั้นของทักษะความสามารถเป็นระดับต่าง ๆ คือ ช่างฝีมือเทคนิคระดับหัวหน้า ช่างฝีมือเทคนิคช่างเทคนิคอุตสาหกรรม เป็นต้น

การกำหนดหลักเกณฑ์ สำหรับผู้เรียนที่จะเข้าศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา คือ จะต้องผ่านการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ทั้ง ๔ ประเทศข้างต้น มีรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ

ประเทศเยอรมนีผู้เรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (Secondary Level O) ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปทางด้านอาชีวศึกษา ซึ่งจะเลือกเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ๖ ปี ที่เรียกว่า Realschule ซึ่งอยู่ในชั้นปีที่ ๕ - ๑๐ และจบจาก Realschule แล้วจะสามารถสมัครเข้าเรียนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สำหรับประเทศเกาหลีใต้ และประเทศออสเตรเลีย ผู้เรียนที่จะเข้าศึกษาจะต้องจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถสมัครเข้าศึกษาทางด้านอาชีวศึกษา และประเทศสิงคโปร์มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน กรณีผู้เรียนในหลักสูตรพิเศษ และหลักสูตรเร่งรัด เมื่อสอบผ่าน GCE “O” Level สามารถเลือกศึกษาต่อในด้านสามัญศึกษาหรือเลือกศึกษาต่อทางด้านอาชีวศึกษา คือ สถาบันเทคนิคศึกษา หรือวิทยาลัยโพลีเทคนิค และกรณีผู้เรียนในหลักสูตรปกติทั้งกลุ่มที่เลือกเรียนสายสามัญ และกลุ่มที่เลือกเรียนสายอาชีพ กลุ่มที่เลือกสายสามัญและสายอาชีพ ที่สอบ GCE “N” level สามารถศึกษาในสายอาชีพได้ที่สถาบันเทคนิคศึกษา จากนั้นจะเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยโพลีเทคนิค หรือ กลุ่มที่เลือกสายสามัญและสายอาชีพ ที่สอบ GCE “N” level แล้วเรียนเพิ่มเติมอีก ๑ ปีและสอบ GCE “O” level สามารถเลือกศึกษาต่อสายอาชีพที่สถาบันเทคนิคศึกษา หรือวิทยาลัยโพลีเทคนิค หรือเลือกศึกษาต่อในสายสามัญ

ในส่วนของการร่วมมือกับสถานประกอบการ ในทุกประเทศให้ความสำคัญกับสถานประกอบการ โดยให้สถานประกอบการเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา ในระบบทวิภาคีเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผลจากความต้องการแรงงานที่มีปริมาณและคุณภาพตรงตามความต้องการ ลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนแรงงานมีฝีมือ ลดต้นทุนแรงงาน และการพัฒนาฝีมือแรงงาน สิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากภาครัฐในหลายลักษณะ เช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษี การได้รับเงินอุดหนุน เป็นต้น โดยที่สถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดการศึกษาจะต้องมีคุณภาพ และมีความพร้อมตามเกณฑ์ที่ภาครัฐกำหนด ตัวอย่างเช่น กรณีของประเทศเยอรมนี สถานประกอบการที่จะรับช่างฝึกหัดตามระบบทวิภาคี จะต้องมีความสัมพันธ์เข้าเกณฑ์ตามที่หอการค้าและอุตสาหกรรม และหอการค้าหัตถกรรมในรัฐนั้น ๆ กำหนดไว้ เช่น คุณสมบัติในด้านโครงสร้างของสถานประกอบการ ด้านบุคลากรด้านอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น นอกจากนี้ สถานประกอบการยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาปรับปรุงทางด้านวิชาการผ่านสภาหอการค้าและสภาอุตสาหกรรม ในส่วนของประเทศออสเตรเลีย สถานประกอบการมีบทบาทสำคัญในการระบุถึงสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในปัจจุบันและในอนาคต สำหรับการพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา รวมทั้งการจัดการเรียน การสอนและการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของสถานประกอบการ อยู่เสมอ โดยผ่านการดำเนินการของสภาทักษะอุตสาหกรรม (Industry Skills Councils-ISCs)

ที่มีการนำเอาทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและแผนการจัดการฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษา

ด้านนโยบายภาครัฐในการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี ทั้ง ๔ ประเทศ ตามที่นโยบายของภาครัฐได้ให้ความสำคัญและทำให้เกิดความร่วมมือของหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคสถานศึกษา ภาคสถานประกอบการ และผู้เรียน โดยที่ภาครัฐมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ทั้งต่อภาคประกอบการ อาทิ สิทธิประโยชน์ในทางภาษีที่สถานประกอบการพึงได้รับ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้สถานประกอบการเข้าร่วมจัดการศึกษาเพิ่มมากขึ้น การให้เงินอุดหนุน การยกย่องและเชิดชูเกียรติกับสถานประกอบการที่ให้การสนับสนุน มีความทุ่มเท และประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี การส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีการกำกับดูแล ประเมินผลสถานศึกษาและผู้เรียน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในด้านมาตรฐานการศึกษา โดยสนับสนุนในด้านเงินอุดหนุนและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การส่งเสริมด้านการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การมีระบบเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ให้สิทธิประโยชน์และส่วนลดสำหรับผู้ที่ยื่นที่จบการศึกษา รวมถึงการชำระคืนเงินกู้ เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในประเทศเยอรมนี ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศออสเตรเลีย และประเทศสิงคโปร์ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่

๑) คุณภาพและความพร้อมของโรงเรียน/วิทยาลัยอาชีวศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแล การประเมินคุณภาพมาตรฐาน การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้มีมาตรฐานที่กำหนดโดยรัฐบาล หรือรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น ทำให้สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนทางด้านอาชีวศึกษาทุกแห่งมีคุณภาพความพร้อมทั้งในเรื่องของเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และครูผู้สอน

๒) คุณภาพของครูผู้สอนในสถานศึกษา และครูในสถานประกอบการ ซึ่งทั้ง ๔ ประเทศ ต่างก็ให้ความสำคัญกับการคัดเลือกและการพัฒนาคุณภาพครูอย่างต่อเนื่อง (Training the Trainer) เพื่อให้ครูผู้สอนในสถานศึกษา และครูในสถานประกอบการ มีความเข้าใจในทักษะที่จำเป็นและสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและภาคแรงงาน รวมทั้งองค์ความรู้ในเชิงเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย รวมทั้งแนวโน้มในอนาคต

๓) คุณภาพความพร้อมและความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ ที่มีความต้องการให้แรงงานมีทักษะตรงตามลักษณะงาน โดยสถานประกอบการเข้ามาร่วมจัดการศึกษาในระบบทวิภาคี การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายทางด้านอาชีวศึกษา ผ่านสภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม และสภาวิชาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

๔) วินัยและความมุ่งมั่นของผู้เรียน ที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และมีสมรรถนะ และมีองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ค่านิยมในสังคม และการขัดเกลาในสังคม มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมทัศนคติและพฤติกรรมของวัยรุ่น ที่เข้าสู่การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาให้มีความตระหนักและรับผิดชอบในการเรียนควบคู่กับการทำงานในระบบทวิภาคี

๕) วุฒิบัตรและกรอบคุณวุฒิที่อยู่บนพื้นฐานสมรรถนะซึ่งผ่านการรับรอง กำกับประเมินโดยภาครัฐ โดยหน่วยงานด้านการศึกษา และการประเมินและรับรอง โดยภาคประกอบการ ผ่านการดำเนินงานของ สภาวิชาชีพ สภาความร่วมมือของสถานประกอบการ อาทิสภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถสะท้อนคุณสมบัติ สมรรถนะในการทำงานของผู้จบการศึกษาที่ได้รับ การยอมรับทั้งภายในประเทศและต่างประเทศในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งวุฒิบัตรช่างชำนาญการ (ไมสเตอร์)

๖) ระบบการศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีความต่อเนื่องจนถึงระดับอุดมศึกษาในสายปฏิบัติการโดยเฉพาะ ทำให้ผู้เรียนทางด้านอาชีวศึกษาสามารถศึกษาต่อเนื่องในสายปฏิบัติการได้จนถึงระดับคหบดีบัณฑิต

๗) นโยบายของภาครัฐให้การส่งเสริมและสนับสนุน ทั้งวิทยาลัยอาชีวศึกษา สถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดการศึกษา และผู้เรียน โดยเฉพาะนโยบายในการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ งบประมาณในการให้การสนับสนุน สิทธิประโยชน์ทางภาษี รวมทั้งนโยบายในการกำกับดูแล ประเมินคุณภาพ สถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี

๘) การพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนหลักสูตรการประเมินผลทางด้านการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการพัฒนาระบบอาชีวศึกษา ด้วยการวิจัยทางการศึกษา การวิจัยและพัฒนา การสัมมนาวิชาการ การประชุมร่วม ๓ ฝ่ายระหว่าง ภาครัฐ ภาคสถานประกอบการ และสถานศึกษา ทั้งวิทยาลัยอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา สถาบันพัฒนา วิชาการด้านการอาชีวศึกษา ซึ่งเกิดขึ้นทั้งโดยภาครัฐ สถานศึกษา สถานประกอบการ สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการพัฒนาระบบจัดการศึกษาอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี ทั้งในแง่หลักสูตร การฝึกอบรมครู การพัฒนาเทคโนโลยีการศึกษา การประเมินผล ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับ ความต้องการของสถานประกอบการทั้งในปัจจุบันและอนาคต

๙) บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ที่มีบทบาทหลักประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม ที่ต้องมีการทำงานร่วมกันในการทำงาน เพื่อการพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

๑๐) ความไว้วางใจ ความร่วมมืออย่างใกล้ชิด และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐ ภาคสถานประกอบการ และภาคการศึกษา ผ่านกลไกต่าง ๆ อาทิ สภาวิชาชีพ สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม หน่วยงานร่วมภาครัฐ ภาคสถานประกอบการ การประชุม สัมมนา ร่วม ๓ ฝ่าย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความต้องการ และการพัฒนาที่มีแนวทาง ร่วมกัน เกี่ยวกับการพัฒนาระบบอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

๑๑) สภาพแวดล้อมในเชิงเศรษฐกิจและสังคม ที่ให้ความสำคัญกับแรงงาน ด้านอาชีวศึกษาที่มีส่วนสำคัญ ในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม และภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ และที่สำคัญ คือ การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการมีงานทำ และการมีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการของวัยรุ่น ถึงแม้จะมีปัญหาในเรื่องทัศนคติต่อการเรียนทางด้านอาชีวศึกษาบ้างก็ตาม แต่สภาพแวดล้อมในเชิง เศรษฐกิจและสังคมมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เข้าสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษา ในระบบทวิภาคี

๑๒) ผลประโยชน์ร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคสถานประกอบการ ภาคสถานศึกษา และผู้เรียน ต่อการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาแรงงานที่มีปริมาณและคุณภาพในภาพรวมของประเทศ ทำให้สถานประกอบการมีทรัพยากรแรงงานที่มีปริมาณและคุณภาพตรง ตามความต้องการในการขับเคลื่อนกิจการ ช่วยลดต้นทุนการพัฒนาบุคลากร และลดความเสี่ยงจากการขาดแคลนแรงงาน ขณะที่ภาคสถานศึกษาได้รับประโยชน์จากการทำความร่วมมือในการจัดการศึกษาในเรื่องของการลดต้นทุนการซื้อเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีราคาแพงในการจัดการศึกษา และการพัฒนาทักษะของครูผู้สอน ให้มีความทันสมัย อยู่เสมอ ส่วนในด้านผู้เรียนนั้น ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนที่ได้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อีกทั้งยังได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและจูงใจผู้เรียนในระหว่างการเรียนและมีงานทำในระหว่างเรียนและหลังจบการศึกษา

๓.๓ ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยความร่วมมือของสถานประกอบการและสถานศึกษา ซึ่งต้องมีความพร้อมทั้ง ๒ ฝ่าย ในปัจจุบันการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ครอบคลุมความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยแบ่งเป็น ๕ Model ดังนี้

Model A การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ (ร้อยเปอร์เซ็นต์) ในพื้นที่ คือ มีสถานประกอบการในพื้นที่ที่ตั้งสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชา ได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

Model B การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเต็มรูปแบบ (ร้อยเปอร์เซ็นต์) นอกพื้นที่ คือ ไม่มีสถานประกอบการในพื้นที่ที่ตั้งสถานศึกษา ผู้เรียนทุกคนทุกสาขาวิชาได้เข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการ โดยจะต้องมีการจัดที่พักใกล้กับสถานประกอบการที่ไปฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียนและมีครูควบคุมดูแล

Model C การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีบางสาขาวิชา

Model D การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แก่พนักงานของสถานประกอบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต่างประเทศ

Model E การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการต่างประเทศ

ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี (Dual Vocational Education Center) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรนำรูปแบบทั้ง ๕ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาต้นแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เหมาะสมกับสถานศึกษา สถานประกอบการ และสถานที่ตั้งของสถานศึกษา กับความสัมพันธ์ของสถานประกอบการ เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูปการอาชีวศึกษาสู่อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาเรื่องจำนวนนักศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคีได้ในระดับหนึ่ง

ที่ผ่านมาสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้เสนอให้หน่วยงานต่อไปนี้มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงาน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงแรงงาน สำนักงานส่งเสริมการลงทุน (BOI) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้า และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) โดยเสนอให้หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ต่าง ๆ รับผิดชอบในการดำเนินงานออกกฎกระทรวง ระเบียบ คำสั่ง หรือประกาศเพื่อให้การปฏิบัติงานมีความต่อเนื่อง และมีผู้รับผิดชอบตามระดับ

คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา (กรอ.อศ) ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการปฏิรูประบบการอาชีวศึกษาไปสู่ระบบทวิภาคีเป็นหลัก โดยจัดให้มีแผนปฏิบัติการต่อไปนี้

๑) แผนปฏิบัติการ ๕ ปี เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการขยายการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จาก ๑๐๐ วิทยาลัย เป็น ๒๐๐ และ ๔๐๐ วิทยาลัย ตามลำดับ

๒) แผนปฏิบัติการ ๕ ปี ร่วมมือกับหน่วยงานพันธมิตร และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ขับเคลื่อนการจ่าย ค่าตอบแทนสำหรับผู้จบการศึกษา ตามวุฒิการศึกษาไปสู่การจ่ายค่าตอบแทนตามสมรรถนะและความสามารถ

๓) แผนปฏิบัติการ ๕ ปี ขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสายอาชีพ โดยพิจารณาบริบทของแต่ละจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด เพื่อให้การศึกษาสายอาชีพ สอดรับกับอุปสงค์ต้องการบุคลากรสายอาชีพของท้องถิ่น

ตัวอย่างความสำเร็จของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในประเทศไทย ที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาของภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่ง ที่หน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอาชีวศึกษาสู่อาชีวศึกษาทวิภาคี และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาระบบทวิภาคีให้เหมาะสมกับศักยภาพ ของสถานประกอบ และความพร้อมของสถานศึกษา ได้แก่

๑) โครงการ “พัฒนาช่างเทคนิควิศวกรรมเคมี” (Vocational Chemical Engineering Practice College) หรือ V-ChEPC ของวิทยาลัยเทคนิคมาตาพุด

๒) โครงการจัดการศึกษาในรูปแบบทวิภาคี ชื่อโครงการ “Sattahip Model” ภายใต้พันธกิจที่ว่า “ผู้ใช้ร่วมคิด” “ผู้ผลิตร่วมกำหนด” “ภายใต้บริบทร่วมรับผิดชอบ” ของวิทยาลัยเทคนิคสัตหีบ

๓) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี (วชท.) เริ่มการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ร่วมกับสถาบันจุฬารักษ์ กองทัพภาคที่ ๓ และธนาคารเพื่อการเกษตร (ธกส.) โดยจัดให้นักศึกษาฝึกงานในฟาร์มเป็นเวลา ๑๑ เดือน ในเขตอราวา ประเทศอิสราเอล

๔) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี (วชท.) ได้แก่ วชท. อุบลราชธานี ที่ดำเนินการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ร่วมกับ บริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ และวิทยาลัยประมงชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ จัดระบบทวิภาคีร่วมกับบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ บริษัททรัพย์อนันต์ฟาร์มชุมชน และชมรมผู้เลี้ยงกุ้งจังหวัดชุมพร

๕) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้ จัดให้มีโครงการจัดการเรียนการสอนระบบ ทวิภาคีอย่างเป็นระบบ มีชื่อว่า “โครงการโรงงาน - โรงเรียน” เริ่มต้นที่อุตสาหกรรมผลิตแม่พิมพ์ แล้วจะขยายไปสู่อุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์และอุตสาหกรรมด้านอื่น รับนักศึกษา จากวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม เฉพาะนักศึกษา ระดับ ปวส. จำนวน ๒๐ คน

๖) มูลนิธิเพื่อพัฒนา ได้ดำเนินการร่วมกับ สถานประกอบการ ในนิคมอุตสาหกรรม อมตะนครจังหวัดชลบุรี จำนวน ๑๕ ราย โดยผู้ประกอบการเป็นผู้จ้างนักศึกษาฝึกงานในสาขา ที่ต้องการแก่มูลนิธิฯ ต่อจากนั้น มูลนิธิจะประสานไปยังสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่ได้ขึ้นบัญชีไว้กับมูลนิธิ เพื่อให้คัดเลือกนักศึกษาให้ตามจำนวนที่ต้องการ โดยนำหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (สอศ.) มาบูรณาการจากการเรียนหลายวิชาแยกกัน ปรับให้เป็นวิชาเดียวกัน และ ให้นักศึกษาเรียนโดยการปฏิบัติงาน และการเรียนทฤษฎีในสถานประกอบการ โดยครูจากสถานศึกษา เดินทางมาสอนที่สถานประกอบการ การประเมินผลการศึกษา ใช้หลักเกณฑ์ที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนด นักศึกษาจะได้รับเบี้ยเลี้ยงเท่ากับค่าแรงขั้นต่ำในจังหวัดชลบุรี โดยที่มูลนิธิเป็นผู้จัดการด้านที่พักให้ แต่นักศึกษาจะต้องจ่ายค่าที่พักเอง ระหว่างที่อยู่ในสถานประกอบการ นักศึกษาต้องปฏิบัติตาม ตามระเบียบเสมือนเป็นพนักงานของสถานประกอบการ และเมื่อกลับมาที่พักแล้วต้องปฏิบัติตามระเบียบ ที่มูลนิธิกำหนดขึ้น

๗) โครงการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในสถานประกอบการของสภาอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย เป็นโครงการในพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยให้ประธานองคมนตรีและองคมนตรี ดำเนินงานเพื่อส่งเสริม ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียนบางส่วนให้มีความรักและภูมิใจในอาชีพ ด้วยแนวคิด “สร้างเด็กดี มีความรู้ คู่คุณธรรม” จึงเกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนประกอบด้วย สำนักงานองคมนตรี กองทุน การศึกษา สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กรมส่งเสริมสุขภาพจิต ร่วมทำโครงการสร้างคนดีสู่สังคม เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาและขยายผลให้เยาวชนเป็นกำลังสำคัญ ของชาติในอนาคต จำนวน ๕ รุ่น ผู้เรียนที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ สามารถปรับตัวและปฏิบัติตาม ตามกฎระเบียบของสถานประกอบการได้ เช่น มาปฏิบัติงานตรงเวลา มีส่วนน้อยที่ไม่ปฏิบัติงาน ตรงเวลา และลาหยุด ให้ความเคารพเชื่อฟังครูฝึก

นอกจากนี้ ยังมีสถานศึกษาอาชีวศึกษาของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสถาบัน อาชีวศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอีกหลายแห่งที่ศูนย์อาชีวศึกษา ทวิภาคี (Dual Vocational Education Center) ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เหมาะสมและสอดคล้อง กับข้อจำกัดต่าง ๆ หรือสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา สถานประกอบการ และสาขาวิชา ที่มีความหลากหลายได้

๓.๔ ข้อกฎหมายและสิทธิประโยชน์สำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา

ข้อกฎหมายและสิทธิประโยชน์ สำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาในระบบ ทวิภาคี ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๓๗) พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกาศ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนา

ฝีมือแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการให้ความเห็นชอบรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน และ ประกาศ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง กำหนดรายการค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อกำหนดและสิทธิประโยชน์สำหรับสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา

กฎหมาย	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
<p>พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗</p>	<p>มาตรา ๓ บัญญัติเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาฝีมือแรงงานว่า หมายความว่า กระบวนการที่ทำให้ผู้รับการฝึกและประชากร วัยทำงานมีความสามารถในการพัฒนาปรับปรุงงาน มีฝีมือ ความรู้ความสามารถ จรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพ และทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานเพื่อพัฒนาเป็นแรงงาน ที่มีคุณภาพ อันได้แก่ การฝึกอบรม ฝีมือแรงงาน การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การรับรองความรู้ความสามารถ และการอื่นที่เกี่ยวข้อง</p> <p>มาตรา ๓๓/๑ บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการ โดยให้ผู้ประกอบกิจการซึ่งจ้างงานผู้ได้รับหนังสือรับรองความรู้ความสามารถตามจำนวนที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ใน (๑) โดยได้รับสิทธิที่จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้เป็นกรณีพิเศษสำหรับเงินได้ของผู้ประกอบกิจการ เป็นจำนวนร้อยละของค่าจ้างผู้ได้รับหนังสือรับรองความรู้ความสามารถที่ได้จ่ายในช่วงอัตราค่าจ้าง ทั้งนี้ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร</p>
<p>พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๓๗) พ.ศ. ๒๕๔๘</p>	<p>มาตรา ๔ บัญญัติเกี่ยวกับการให้ยกเว้นภาษีเงินได้แห่งประมวลรัษฎากรให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละร้อยละของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นเข้ารับการฝึกหรือฝึกอบรมในสถานศึกษาหรือสถานฝึกอบรมฝีมือแรงงานที่ทางราชการจัดตั้งขึ้นหรือที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา</p> <p>(๒) สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละร้อยละของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมให้แก่ลูกจ้างของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกรมสรรพากรประกาศกำหนด</p> <p>มาตรา ๕ บัญญัติเกี่ยวกับการยกเว้นภาษีเงินได้ในลักษณะ ๒ แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่ผู้ดำเนินการฝึกตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละห้าสิบของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน เพื่อประโยชน์ของกิจการของผู้ดำเนินการฝึก ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๖ ถึงวันก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ</p>

กฎหมาย	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
	<p>(๒) สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงานเพื่อประโยชน์ของกิจการของผู้ดำเนินการฝึก ตั้งแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ</p>
<p>ประกาศ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการให้ความเห็นชอบ รายละเอียดเกี่ยวกับการฝึก เตรียมเข้าทำงาน</p>	<p>ข้อ ๓ ระบุว่าผู้ซึ่งจัดให้มีการฝึกเตรียมเข้าทำงานตามสาขาอาชีพที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและประสงค์ขอรับความเห็นชอบรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน ซึ่งการยื่นคำขอต้องยื่นตามจังหวัดที่สถานประกอบการของผู้ซึ่งจัดให้มีการฝึกนั้นตั้งอยู่</p> <p>ข้อ ๔ การยื่นคำขอดังกล่าว ให้ยื่นคำขอตามแบบที่กำหนดไว้ก่อนวันที่จัดให้มีการฝึก อบรมไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สำเนาหนังสือแสดงการจดทะเบียนและวัตถุประสงค์ของกิจการ หลักสูตร สถานที่ฝึกหรือศูนย์ฝึก ชื่อและคุณสมบัติของครูฝึก กำหนดระยะเวลาการฝึก รายการอุปกรณ์ที่จำเป็นที่ใช้ฝึกทั้งที่มีอยู่แล้ว และที่ต้องจัดหาใหม่ วิธีการและมาตรฐานในการวัดผลการฝึก รายละเอียดประโยชน์ของกิจการของผู้ดำเนินการฝึก และรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฝึก เป็นต้น</p>
<p>ประกาศ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง กำหนดรายการค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน</p>	<p>๒) รายละเอียดเกี่ยวกับรายการค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฝึก ซึ่งจะได้รับ การส่งเสริมตามประเภทและอัตรา ดังนี้</p> <p>ก. ค่าสอนหรือค่าตอบแทนวิทยากร เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินชั่วโมงละ ๑,๒๐๐ บาท ทั้งนี้ ไม่เกินวันละแปดชั่วโมง</p> <p>ข. ค่าพาหนะเดินทางสำหรับผู้เข้ารับการฝึก ในวันที่มารายงานตัวเข้า รับการฝึกและในวันที่เดินทางกลับภูมิลำเนาเมื่อสำเร็จการฝึก เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินเที่ยวละ ๑,๐๐๐ บาท</p> <p>ค. ค่าพาหนะเดินทางสำหรับผู้เข้ารับการฝึกในระหว่างเข้ารับการฝึก เท่าที่จ่ายจริง ไม่เกินวันละ ๑๐๐ บาท เฉพาะวันที่เข้ารับการฝึก</p> <p>ง. ค่าอาหารและค่าอาหารว่างและเครื่องดื่มสำหรับผู้เข้ารับการฝึก และผู้สอนหรือวิทยากรเท่าที่จ่ายจริง ไม่เกินคนละ ๒๐๐ บาทต่อวัน เฉพาะวันที่มีการฝึก</p> <p>จ. ค่าเบี้ยเลี้ยงสำหรับผู้เข้ารับการฝึก เท่าที่จ่ายจริง เฉพาะวันที่เข้ารับการฝึก</p> <p>ฉ. ค่าที่พักสำหรับผู้เข้ารับการฝึก เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท หรือ ไม่เกินวันละ ๑๐๐ บาท</p> <p>ช. ค่าเครื่องแต่งกายสำหรับผู้เข้ารับการฝึก เท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท</p> <p>ซ. ค่าจัดทำเอกสารประกอบการฝึก เท่าที่จ่ายจริงไม่เกินคนละ ๓,๐๐๐ บาท</p>

กฎหมาย	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
	ฅ. ค่าอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หรือเครื่องมือประจำตัวสำหรับ ผู้เข้ารับการฝึกที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน เท่าที่จ่ายจริง ไม่เกินคนละ ๓,๐๐๐ บาท ญ. ค่าประกันอุบัติเหตุระหว่างการฝึกสำหรับผู้เข้ารับการฝึกเท่าที่จ่าย จริงไม่เกิน คนละ ๓,๐๐๐ บาท

๓.๕ การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL)

การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) คือ การจัดการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการฝึกประสบการณ์ทำงานทางวิชาชีพ นอกห้องเรียน กับการเรียนในห้องเรียน ทั้งในรูปแบบการศึกษาวิชาชีพ การฝึกงาน การทำงานเพื่อสังคม การทำงานในสถานประกอบการ หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นสถานการณ์ที่รวมเอาการเรียนรู้ ในเชิงวิชาการ (Academic) กับวิชาชีพ (Professional) เข้าด้วยกัน ภายใต้บริบทสภาพแวดล้อม ของการทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรของนักศึกษาอาชีวศึกษา เป็นกลไกหนึ่ง ในการสร้างสะพานที่เชื่อมโยงระหว่างระบบการจัดการศึกษาในช่วงปัจจุบันของนักศึกษา กับวิชาชีพ ในอนาคต เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ประยุกต์ใช้และผสมผสานองค์ความรู้ในทางทฤษฎีที่ได้จากการเรียน ในห้องเรียนปกติ กับประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติงานจริง การเรียนรู้งานและการแก้ไขปัญหา จากการทำงานในสถานประกอบการที่อยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง (Real World) เป็นจุดร่วมและหลอม รวมกันระหว่างการเรียนรู้ในเชิงทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ทางทฤษฎี (Formal Learning) กับกระบวนการฝึกปฏิบัติด้วยการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Productive Work) จึงเป็นระบบหนึ่งของการสร้างองค์ความรู้จากแหล่งความรู้หลาย ๆ แหล่งให้กับนักศึกษาอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นกรณีหนึ่งของการเรียนรู้ในเชิงประสบการณ์ที่สามารถช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ใช้ ความรู้ เทคนิค ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะทางที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ อีกทั้งยังได้รู้จักการใช้ชีวิต ที่แท้จริงของการทำงานด้วย

วิเคราะห์คำสำคัญ (Keywords) จากความหมายของ Work Integrated Learning (WIL)

- ๑) ต้องมีการผสมกลมกลืน มีจุดร่วม และหลอมรวมกันระหว่างความรู้ทางทฤษฎีที่ได้ จากการเรียนรู้ในห้องเรียนปกติกับประสบการณ์ในการทำงานหรือการฝึกปฏิบัติการในทางวิชาชีพ นอกห้องเรียน
- ๒) ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตร
- ๓) ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมของการทำงานจริง
- ๔) ลักษณะงานที่ฝึกปฏิบัติต้องเป็นงานที่มีคุณภาพหรือสามารถพัฒนาศักยภาพ ของนักศึกษาได้

รูปแบบของ Work Integrated Learning (WIL) สามารถแบ่งกลุ่มตามโอกาสของการได้เรียนรู้ประสบการณ์จากการทำงานของนักศึกษาในระหว่างการเรียนเชิงบูรณาการกับการทำงานในสถานประกอบการ ดังนี้

๑) ประสบการณ์การทำงานแบบมีโครงสร้าง (Structured Work Experiences) ได้แก่ สหกิจศึกษา การฝึกงาน การฝึกภาคสนาม ผู้ช่วยวิจัย และผู้ช่วยสอน

๒) ประสบการณ์การทำงานแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Work Experiences) ได้แก่ งานอาสาสมัคร การทำงานในโรงเรียน และการทำงานภาคฤดูร้อน

รูปแบบของ Work Integrated Learning (WIL) ตามลักษณะการดำเนินงาน ได้แก่

๑) การกำหนดประสบการณ์ก่อนการศึกษา (Pre-course Experience)

๒) การเรียนสลับกับการทำงาน (Sandwich Course)

๓) สหกิจศึกษา (Cooperative Education)

๔) การฝึกงานที่เน้นการเรียนรู้หรือการติดตามพฤติกรรมการทำงาน (Cognitive Apprenticeship or Job Shadowing)

๕) หลักสูตรร่วมมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม (Joint Industry University Course)

๖) พนักงานฝึกหัดใหม่หรือพนักงานฝึกงาน (New Traineeship or Apprenticeship)

๗) การบรรจุให้ทำงานหรือการฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Placement or Practicum)

๘) ปฏิบัติงานภาคสนาม (Fieldwork)

๙) การฝึกปฏิบัติจริงภายหลังสำเร็จการเรียนทฤษฎี (Post-course Internship)

(สุเมธ แย้มมนุ่, ๒๕๔๗)

รูปแบบของ Work Integrated Learning (WIL) โดย The World Association for Co-operative Education : WACE สามารถแบ่งออกได้เป็น ๑๐ รูปแบบ ได้แก่

๑) การศึกษาวิจัย (Research)

๒) การศึกษาในต่างประเทศ (Study Abroad)

๓) การฝึกสอน (Student Teaching)

๔) การให้บริการชุมชน (Community Service)

๕) สหกิจศึกษา (Cooperative Education)

๖) การฝึกงาน (Internships)

๗) การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning)

๘) การเวียนงานคลินิก (Clinical Rotations)

๙) การฝึกปฏิบัติงานในอุตสาหกรรม (Industry Attachments)

๑๐) การฝึกงานทางวิชาชีพ (Professional Work Placements)

หลักการเรียนรู้ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับ Work Integrated Learning (WIL)

๑) Experiential Learning

๒) Authentic Learning

๓) Project-based Learning

๔) Work-based Learning

๕) Competency-based Learning

Experiential Learning มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จากประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับ

๒) ความรู้และทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้ในสถานการณ์หนึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำความเข้าใจ อธิบายเหตุการณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ วางแผนการดำเนินงานหรือแก้ไขปัญหาที่ตามมา

๓) เป็นการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง เพื่อการปรับตัวเข้ากับสังคม ผู้เรียนต้องใช้ความคิด ความรู้สึก การลงมือทำด้วยวิธีการต่าง ๆ มากกว่าการใช้ความรู้เพียงอย่างเดียว จึงต้องเกี่ยวข้องกับคนและสิ่งแวดล้อม

๔) ผลที่ได้รับจากการเรียนรู้คือประสบการณ์หรือความรู้ใหม่

Authentic Learning มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑) เป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความเป็นจริงหรือชีวิตประจำวัน

๒) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เผชิญสภาพจริง ปัญหาจริง โลกแห่งความเป็นจริง

๓) การเรียนจะต้องมีความหมายกับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาไปใช้ประโยชน์ และเกิดความใฝ่รู้

๔) ผู้เรียนต้องได้แก้ไขปัญหา (Academic Challenges) ต้องอาศัยบุคคลอื่น ได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและได้รับผลย้อนกลับจากการกระทำนั้น

Project-based Learning มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ “นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ลึกและมีศักยภาพในการทำงานที่มีความซับซ้อน ถ้าพวกเขามีโอกาสที่จะได้เรียนรู้ สภาพของโลกแห่งความเป็นจริงด้วยการทำโครงการ จำเป็นจะต้องสร้างและจัดการความรู้ที่มีอยู่ ต้องสืบเสาะ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ต้องเขียน ต้องวิเคราะห์ และต้องสื่อสารไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง” องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

๑) ต้องใช้การเรียนการสอนแบบ “โครงการ” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตรการเรียนการสอน

๒) โจทย์ที่นักศึกษาได้รับต้องนำไปสู่หลักการและแก่นของความคิดรวบยอด (Central Concepts) ของเรื่องที่ต้องการศึกษา

๓) ต้องเน้นการสืบเสาะแสวงหาและการสร้างความรู้ด้วยตัวของนักศึกษา (Constructive Investigation)

๔) นักศึกษาต้องขับเคลื่อนงานที่รับผิดชอบตั้งแต่การวางแผนงาน และการจัดการงานให้สำเร็จด้วยตนเอง (Student driven)

๕) ต้องเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจริง (Real World) และอยู่ในความสนใจ

Work-based Learning มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑) ประสบการณ์ในสถานที่ทำงานต้องถูกจัดเตรียมหรือกลั่นกรองแล้วโดยสถานศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการผลิตนักศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ

๒) ต้องมีความสอดคล้องกันระหว่างงานที่ทำหรือประสบการณ์ที่ได้รับจากสถานทำงานกับสิ่งที่ศึกษาในสถานศึกษา

Competency-based Learning มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

สมรรถนะแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท

๑) สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ สมรรถนะที่เป็นแก่นหรือแกนหลักขององค์กรนั้น ๆ

๒) สมรรถนะตามหน้าที่ (Function Competency) คือ กำหนดตามบทบาทหน้าที่ภารกิจของแต่ละตำแหน่งแต่ละบุคคล

๓) สมรรถนะตามความเชี่ยวชาญ (Professional Competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะของบุคคล

สมรรถนะ (Competency) มีด้วยกัน ๕ องค์ประกอบ ได้แก่

๑) ทักษะ (Skill) หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดีและฝึกปฏิบัติจนชำนาญ

๒) ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้เฉพาะด้านของบุคคล

๓) ทศนคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-Concept)

๔) บุคลิกประจำตัวบุคคล (Trait) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลผู้นั้น

๕) แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน (Motive) ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่สิ่งที่เป็นเป้าหมาย (อลงกต ยะไวทย์, ๒๕๕๘)

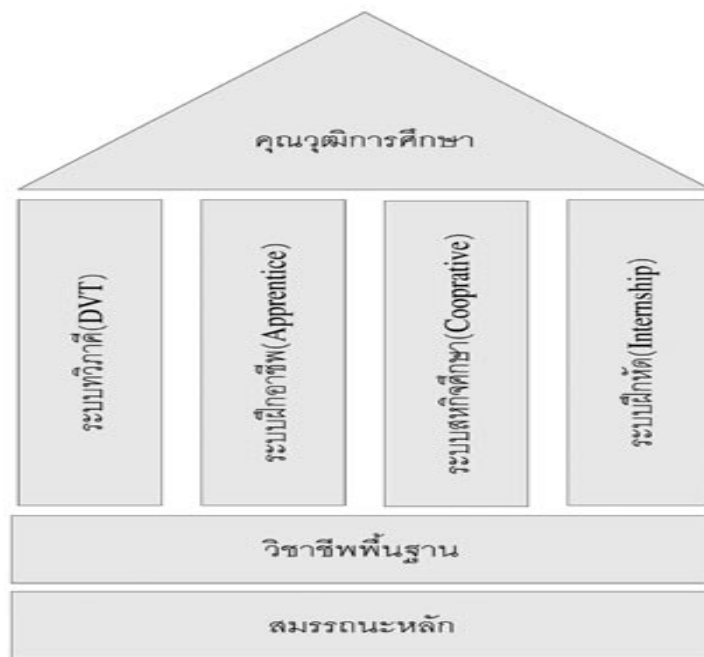
จากรายงานการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) มีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) ในประเทศไทย

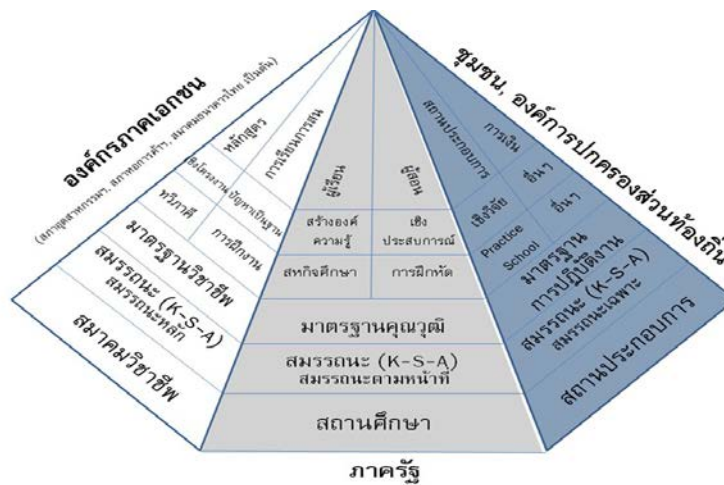
หัวข้อเรื่อง	การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (WIL) ในประเทศไทย
๑) หลักการแนวคิด/ปรัชญา	การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน หรือ WIL เป็นกรณีหนึ่งของ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิต การทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จการศึกษา
๒) จุดมุ่งหมายการพัฒนา	สถาบันการศึกษาได้มีการเชื่อมโยง โลกการศึกษากับภาคธุรกิจอุตสาหกรรม เข้าด้วยกันทำให้ประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงสามารถแข่งขัน ในระดับนานาชาติได้
๓) โครงสร้างความร่วมมือ	๑) สถานศึกษา ๒) สถานประกอบการ ๓) องค์กรวิชาชีพ
๔) รูปแบบของWIL	๑) ระบบทวิภาคี (DVT) ๒) ระบบสหกิจศึกษา (Cooperative Education) ๓) ระบบฝึกงาน (Apprentice) ๔) ระบบการฝึกหัด (Internship)

หัวข้อเรื่อง	การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (WIL) ในประเทศไทย
๕) ปัจจัยเงื่อนไขของความสำเร็จ	สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุน WIL มีผู้รับผิดชอบระดับต่างๆ ที่ชัดเจน รวมทั้งมีการสร้างความเข้าใจให้แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการในการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการมีการกำหนดให้ทำรายงานเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงาน รวมทั้งทางภาครัฐให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับสถานประกอบการที่เข้าร่วม

๒. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการทำงาน

๓. แบบจำลองเจดีย์ WIL

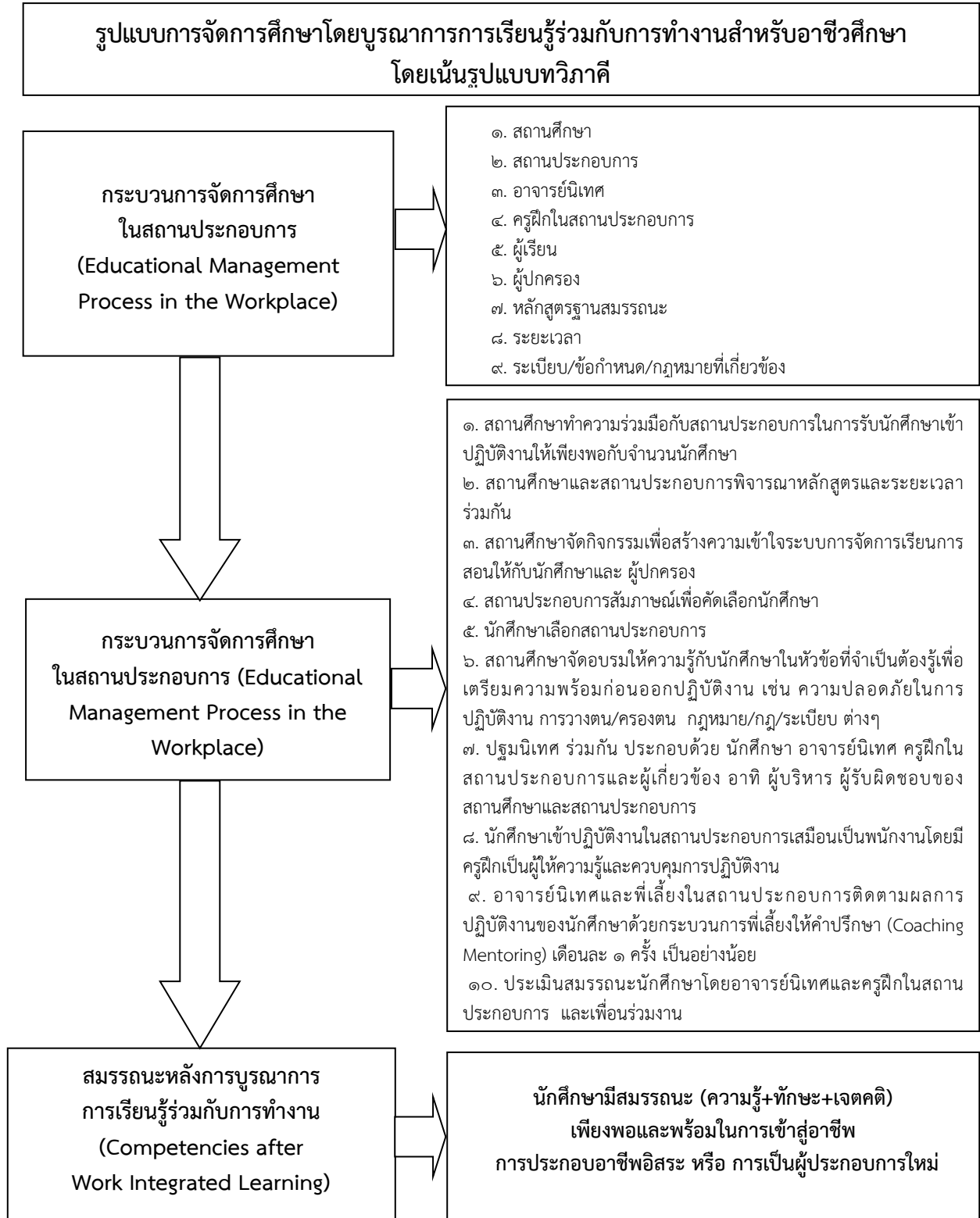
แบบจำลองเจดีย์ WIL (Wil Pagoda Model)
แบบจำลองแสดงกรอบแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL: Work-integrated Learning) สำหรับอุดมศึกษาไทย
By Thailand WIL Working Group (WWG)*

จากข้อมูลงานวิจัย ดังกล่าว นำมาใช้เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL) ใน ๔ รูปแบบ ที่เหมาะกับอาชีวศึกษา ในแต่ละประเภทวิชา ดังนี้

ประเภทวิชา	ระดับการศึกษา	การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (WIL)			
		ทวิภาคี (Dual System)	การฝึกงาน (Apprentice)	สหกิจศึกษา (Cooperative Ed.)	การฝึกหัด (Internship)
อุตสาหกรรม	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	✓		✓	✓
พาณิชยกรรม/ บริหารธุรกิจ	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	✓		✓	
ศิลปกรรม	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	✓		✓	
คหกรรม	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	✓		✓	✓
เกษตรกรรม	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	✓		✓	✓
ประมง	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	✓		✓	✓
อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	✓		✓	
อุตสาหกรรม สิ่งทอ	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	✓		✓	
เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	✓		✓	
อุตสาหกรรม บันเทิงและดนตรี	ปวช.		✓		
	ปวส.	✓	✓		
	ปริญญาตรี	ยังไม่มีจัดการเรียนการสอน			

๓.๖ รูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) สำหรับอาชีวศึกษา

จากการวิเคราะห์ การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Work-Integrated Learning) สำหรับอาชีวศึกษา ทั้ง ๔ ระบบ ได้แก่ ระบบทวิภาคี (Dual System) ระบบการฝึกงาน (Apprentice) สหกิจศึกษา (Cooperative Ed.) และการฝึกหัด (Internship) โดยจะนำระบบทวิภาคี ที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินการอยู่ มาบูรณาการกับระบบอื่น ๆ จัดทำเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงานสำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี ได้ ดังนี้

จากรูปแบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงานสำหรับอาชีวศึกษา ที่ได้ทำการวิเคราะห์ โดยใช้ระบบทวิภาคี (Dual System) และ ระบบการฝึกงาน (Apprentice) ของ สอศ. ที่ดำเนินการอยู่ บูรณาการ ร่วมกับ ระบบสหกิจศึกษา (Cooperative Ed.) และการฝึกหัด (Internship) ที่อุดมศึกษา ดำเนินการอยู่นั้น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงานสำหรับอาชีวศึกษาได้ แต่สถานศึกษาควรพิจารณา ปรับเพิ่มเติม กระบวนการในการจัดการศึกษาในสถานประกอบการ (Educational Management Process in the Workplace) และสมรรถนะหลังการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Competencies after Work Integrated Learning) ให้สอดคล้องกับแต่ละประเภทวิชา และสาขางาน ในแต่ละอาชีพที่มีความแตกต่างกัน

บทที่ ๔

สรุปผลการพิจารณาศึกษา ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

๔.๑ สรุปผลการพิจารณาศึกษา

การพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมการการอาชีวศึกษา ในคณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน แนวคิด ที่มา สภาพปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) หรือระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งในเรื่องหลักสูตร กฎหมาย กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับสถานประกอบการ รวมถึงการประชาสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวทางการทำความร่วมมือและนโยบายในการสนับสนุนการจัดการศึกษาบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) หรือระบบอาชีวศึกษาทวิภาคี รวมทั้งการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษา และวิเคราะห์แนวทางการบูรณาการความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาผ่านการจัดการศึกษาบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) โดยพิจารณาจาก ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา นโยบายของรัฐบาล นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์ ๕ การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๖๙) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๓๗) พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้ความเห็นชอบรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน และประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง กำหนดรายการค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน ซึ่งจากการพิจารณาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล จากเอกสาร รายงานการวิจัย รายงานการพิจารณาศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง การเดินทางไปศึกษาดูงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แก่ กาญจนภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง จังหวัดนครปฐม วิทยาลัยเทคนิคสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี จังหวัดราชบุรี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี จังหวัดราชบุรี ได้รับฟังข้อมูลและความเห็นจากตัวแทนของสถานศึกษาอาชีวศึกษา และผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องซึ่งมีผลกระทบต่อกระบวนการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษา ดังนี้

๑) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๘ ถึง มาตรา ๑๑ และ มาตรา ๕๑ ถึง มาตรา ๕๔ ได้กำหนดรายละเอียดในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้ในกำกับ ติดตาม และตรวจสอบ การปฏิบัติงานของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้เป็นไปตามข้อกำหนดแต่ในข้อเท็จจริงพบว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาจำนวนมากไม่สามารถดำเนินการตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติฉบับนี้

ทำให้ผู้เรียนในระบบทวิภาคี มีจำนวนน้อยกว่านโยบายที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดและวางเป้าหมายไว้

๒) สถานศึกษาอาชีวศึกษา มีการดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาในระบบทวิภาคี มีจำนวนน้อยกว่านโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหาที่พบคือ นักศึกษา และผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จึงไม่สนับสนุนให้นักศึกษาเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการร่วมกับการเรียนในสถานศึกษา

๓) สถานประกอบการที่เข้าร่วมในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะรองรับกับจำนวนนักศึกษาในระบบทวิภาคี ขาดความเข้าใจในการศึกษาระบบทวิภาคี ว่ามีความแตกต่างจากการฝึกงานอย่างไร และสถานประกอบการส่วนหนึ่งยังมีความรู้สึกว่าการรับนักศึกษาเข้ามาฝึกปฏิบัติในระบบทวิภาคี เป็นภาระที่เพิ่มขึ้น โดยไม่ได้รับผลตอบแทน

๔) หลักสูตรอาชีวศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสถานการณ์ของโลกปัจจุบัน ทำให้นักศึกษามีความรู้ไม่เพียงพอ และมีสมรรถนะทางวิชาชีพในการเข้าปฏิบัติงานไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ มีเพียงบางหลักสูตรที่มีการพัฒนาให้ตรงกับอุตสาหกรรมใหม่ที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ เช่น สาขาวิชาเทคนิคควบคุมและซ่อมบำรุงระบบขนส่งทางราง สาขาวิชาช่างอากาศยาน เป็นต้น

๕) ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สาเหตุเกิดจากการที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไม่มีกฎหมายในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการเฉพาะ แต่ใช้กฎหมายของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน โดยอนุโลม ซึ่งหลักการ และหลักเกณฑ์บางอย่างที่กำหนดไว้นั้นก็ไม่สามารถปรับใช้กับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้ ทำให้สถานประกอบการที่รับนักศึกษาในระบบทวิภาคีเข้าไปฝึกปฏิบัติงานนั้น ไม่ได้รับประโยชน์ในทางภาษีที่มีแรงจูงใจมากพอในการเข้าร่วมจัดการศึกษากับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ในส่วนของนักศึกษานั้นค่าตอบแทนระหว่างปฏิบัติงานของนักศึกษาในระบบทวิภาคี สถานประกอบการแต่ละแห่งก็จ่ายค่าตอบแทนในระหว่างปฏิบัติงานในอัตราที่แตกต่างกัน หรือบางแห่งก็ไม่มีการจ่ายค่าตอบแทน

๔.๒ ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานสำหรับอาชีวศึกษา โดยเน้นรูปแบบทวิภาคี เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาแรงงานของประเทศ ในการเตรียมคนเพื่อเข้าสู่โลกของงาน ให้ความรู้ สมรรถนะ ทักษะ ค่านิยม และทัศนคติที่จะนำไปสู่ความเป็นพลเมืองที่สามารถสร้างผลผลิต มีความรับผิดชอบ และยอมรับศักดิ์ศรีของการทำงาน อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่ยั่งยืน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอาชีวศึกษาในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

๑) การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีได้ถูกกำหนดไว้ใน “ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)” คือ ยกกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน เพื่อเตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของ การตั้งรับ

และเชิงรุก ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล แต่จากสรุปรายงานจำนวนผู้เรียนระบบปกติและทวิภาคี จำแนกตามระดับ พบว่ามีจำนวนผู้เรียนในระบบปกติกับระบบทวิภาคี ในระดับ ปวช. ๓ ที่ร้อยละ ๘๘.๕๗/๑๑.๔๓ และ ปวส.๒ ที่ร้อยละ ๖๓.๕/๓๖.๕ แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในทั้งสองระดับการศึกษามีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ ๕๐ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องกำหนดนโยบายให้มีการส่งเสริม สนับสนุน และเร่งรัดการจัดอาชีวศึกษาด้านความร่วมมือ ผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน และ ต้องมีแผนการในการเร่งรัดติดตามการดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาต่อไป

๒) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีนโยบายในการส่งเสริมให้ดำเนินโครงการพัฒนาหลักสูตรทวิภาคี ให้สอดคล้องกับขนาดและความสามารถของสถานประกอบการ โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ SME ภายใต้ความร่วมมือกับสถานประกอบการ แต่พบว่าหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีจำนวนไม่มากที่สอดคล้องกับขนาดและความสามารถของสถานประกอบการรองรับ ส่วนใหญ่เป็นการนำหลักสูตรปกติมาปรับ ในส่วนของวิชาชีพเลือก ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาทวิภาคีเป็นการเฉพาะ บางหลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ควรมีการยกเลิกและจัดทำหลักสูตรใหม่ ๆ ที่เป็นไปตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน

๓) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีโครงการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความร่วมมือในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาระดับจังหวัด และโครงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดการฝึกงานและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แต่จากการศึกษาพบว่า สถานประกอบการที่เข้าร่วมการจัดการศึกษาระบบทวิภาคียังมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาแต่ละหลักสูตร อีกทั้งบางสาขาสถานประกอบการที่ตรงกับลักษณะวิชาชีพในหลักสูตรมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา การแก้ปัญหาโดยการหาสถานที่ปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกับวิชาชีพ เพื่อให้นักศึกษาเข้าทำงานแทน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการ ให้มีความเข้มแข็งในทุกด้าน

๔) สถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ยังดำเนินการได้ไม่ครบทุกหลักสูตร สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจาก ผู้ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ยังมีความเข้าใจในการจัดการศึกษาในระบบนี้แตกต่างกัน ทำให้มีผลกระทบกับนักศึกษาที่ศึกษาในระบบนี้ที่ไม่ได้รับ การยอมรับ ส่งผลต่อจำนวนนักศึกษาที่มีจำนวนน้อยกว่านักศึกษาระบบปกติ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบาย และแนวทางการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน ให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางการดำเนินการ ให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันทุกแห่ง

๕) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้คำจำกัดความของการศึกษาระบบทวิภาคีไว้ว่า “เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล...” สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรมีแนวทางให้สถานศึกษาในการให้ความช่วยเหลือสถานประกอบการเกี่ยวกับข้อกำหนดทางกฎหมาย ตลอดจนกฎ ระเบียบ

ของหน่วยงานภาครัฐ เอกสารข้อมูลที่ใช้ประกอบในการยื่นขอลดหย่อนภาษี โดยจัดให้มีการประชุมกลุ่มสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อชี้แจงข้อมูลและรายละเอียดด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำปัญหาจากการประชุมมาแก้ไขและพัฒนาปรับปรุงระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๖) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรเร่งจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี และระบบการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานทุกรูปแบบที่อาชีวศึกษาดำเนินการอยู่ออกมาเป็นการเฉพาะ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ลดความซ้ำซ้อนการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้นเหมือนการดำเนินการที่ผ่านมา

๗) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรส่งเสริมให้มีคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.อศ.) ของสถาบันอาชีวศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นกลไกให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการอาชีวศึกษา กับสถานศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา โดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ เช่น การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เป็นไปตามความต้องการกำลังคนในแต่ละสาขาอาชีพของแต่ละจังหวัด การกำหนดค่าตอบแทนของนักศึกษาในขณะฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละจังหวัด และภูมิภาคนั้น ๆ ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติด้วย

๘) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ต้องให้ความสำคัญกับมาตรฐานอาชีพที่สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) มีการรับรองแล้ว ในการพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาควรต้องนำสมรรถนะในแต่ละอาชีพมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะตามที่กลุ่มอาชีพต้องการ และในบางหลักสูตรควรต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับวิถีของชุมชนและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยหลักสูตรดังกล่าวจะต้องช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถปรับและประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การเป็นผู้ประกอบการธุรกิจรายย่อย (SME) หรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระได้

๙) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลกำลังคนอาชีวศึกษา (V-Cop) เพื่อเก็บข้อมูลความต้องการแรงงานทั้งในระดับมัธยมศึกษาและระดับอาชีวศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์เพื่อวางแผนในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อการผลิตกำลังคนทางด้านอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคประกอบการ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุน หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน ทั้งในระดับสำนักงาน และในทุกสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาโดยบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงานในทุกด้าน

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารทางวิชาการ

- คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา
สู่สากล (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๙), กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๕.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒
(พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๙), กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. นโยบายและยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
ด้านการพัฒนาอาชีวศึกษา, กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๕๔.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้
กับการทำงาน (Work-integrated Learning), กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๒.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีหรือระบบฝึกหัด :
กรณีศึกษาประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และออสเตรเลีย, กรุงเทพฯ,
๒๕๕๐.
- สุเมธ แยม่นุ. สหกิจศึกษา : รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ, หลักสูตรการป้องกัน
ราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๑๖ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๔๖ – ๒๕๔๗.
- สมาคมสหกิจศึกษาไทย. คู่มือการจัดสหกิจศึกษา, กรุงเทพฯ : พรินซ์ดี, ๒๕๕๕.
- อลงกต ยะไวทย์. ทิศทางการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) ของประเทศไทย,
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นครราชสีมา : เอกสารประกอบโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ
การจัดการเชิงบูรณาการกับการทำงาน Work-integrated Learning, ๒๕๖๒.

ยุทธศาสตร์ นโยบายและแผน

- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก,
ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๖๖๑.
- ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา นโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและ
พัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๖๙)
- แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. คณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา, สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๖๐.
- คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี. พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา
วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ณ หอประชุมใหญ่ บริษัท ทีไอที จำกัด (มหาชน).
<https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/21750>.
- นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (โดยนายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) [http://www.sp2.go.th/sp2/images/meeting/
2563/1/001.pdf](http://www.sp2.go.th/sp2/images/meeting/2563/1/001.pdf)

บรรณานุกรม (ต่อ)

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและประกาศ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕

และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๑

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๗

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ ๔๓๗) พ.ศ. ๒๕๔๘

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการให้ความเห็นชอบรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกเตรียมเข้าทำงาน

ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่อง กำหนดรายการค่าใช้จ่ายในการฝึกเตรียมเข้าทำงาน

แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐาน

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. ๒๕๕๗ ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี สำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา

รายงานการพิจารณาศึกษา รายงานการศึกษาวิจัย

คณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา สถาบันบัญญัติแห่งชาติ

- เรื่อง แนวทางในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- เรื่อง เงื่อนไขหลักของความสำเร็จในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

- เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อยกระดับคุณภาพแรงงานไทย

เด็กช่าง..... สร้างชาติ

ออกแบบโดย : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๐ ๒๕๓๑ ๕๕๘๐, ๐ ๒๕๓๑ ๙๕๓๑ - ๒, ๐ ๒๕๓๑ ๙๕๓๕

